សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Économiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការ ទាញហេតុផល

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ ដល់ថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ផុន ផាន្នី**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ភេត សុជាតិ**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី២០

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៦

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២០

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Économiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការ ទាញហេតុផល

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ ដល់ថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ផុន ផាន្នី**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **កេត សុជាតិ**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី២០

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៦

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២០

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ជាបឋមនាងខ្ញុំឈ្មោះ ផុន ផានី ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែក នីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី២០ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ឆ្នាំសិក្សា ២០១៦-២០២០ បានសរសេរសារណាក្នុងគោលបំណងដើម្បីបញ្ចប់ការសិក្សាក្រោមប្រធានបទស្តីអំពី «**នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល**»។

នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ

លោកឪពុក និងអ្នកម្តាយ ជាទីគោរព ដែលមាននូវមហាឧបការគុណដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមធំធេងបំផុតគ្មានអ្វីប្រៀបផ្ទឹម និងមិនអាចបំភ្លេចបានឡើយ ព្រោះលោកទាំងពីរជាអ្នកមានគុណដោយបានផ្តល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ផ្តល់ភាពកក់ក្តៅ ព្រមទាំងទំនុកបម្រុងសព្វសារពើទាំងអស់ឱ្យកូនតាំងពីតូចរហូតដល់ធំ ហើយលោកទាំងពីរបានអប់រំ ណែនាំ និងទូន្មានប្រៀនប្រដៅកូនឱ្យចេះដឹងខុសត្រូវធ្វើជាមនុស្សល្អនៅក្នុងសង្គម។ ក្រៅពីនេះ លោកទាំងពីរក៏បានជំរុញនឹងលើកទឹកចិត្តឱ្យកូនខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រ ដោយបានបញ្ជូនកូនទៅរៀននៅទីក្រុង ព្រោះចង់បំពេញក្តីស្រមៃរបស់កូន ព្រមទាំងបានឧបត្ថម្ភកូនគ្រប់បែបយ៉ាង ទាំងកម្លាំងកាយកម្លាំងចិត្ត ថវិកា និងសម្ភារៈសម្រាប់ការសិក្សារហូតកូនបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រ ព្រមទាំងបានសរសេរសារណាមួយនេះ។

ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ដែលបានខិតខំអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្តអស់ពីសមត្ថភាពក្នុងការដឹកនាំគ្រប់គ្រង និងបង្ហាត់បង្រៀនរូបនាងខ្ញុំឱ្យមានចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍យ៉ាងជាច្រើន នៅអំឡុងពេលសិក្សាដើម្បីជាស្ពានរហូតឈានដល់ការសរសេរសារណានេះឡើង។

លោកសាស្ត្រាចារ្យ កេត សុជាតិ ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃក្នុងការដឹកនាំ ណែនាំបង្ហាត់បង្ហាញ ពន្យល់ កែតម្រូវ និងបានបង្កឱ្យមានលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការសរសេរសារណានេះឡើង។

ជាចុងក្រោយ នាងខ្ញុំសូមបួងសួងដល់វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិទាំងពួងលើលោកនេះឱ្យតាមជួយថែរក្សាអ្នកមានគុណទាំងទ្វេ ព្រមទាំងលោកគ្រូអ្នកគ្រូឱ្យជួបតែសេចក្តីសុខ សេចក្តីចម្រើនគ្រប់ពេលវេលាកុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

ដោយធ្លាប់សិក្សានៅថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រឆមាសទី១ ឆ្នាំទី៤ នូវមុខវិជ្ជានីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីតាមកម្មវិធីសិក្សានៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងការស្រាវជ្រាវបន្ថែមពាក់ព័ន្ធទៅនឹង **នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល** នាងខ្ញុំមានចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលជាខ្លាំង។ ដើម្បីស្របតាមកម្មវិធីសិក្សារបស់សាកលវិទ្យាល័យ នាងខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា ដោយបានជ្រើសរើសយកប្រធានបទមួយស្តីអំពី «នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល» បើយោងទៅតាមច្បាប់ ការសិក្សាកន្លងមក និងសាស្ត្រាចារ្យដែលបានចូលរួមផ្តល់ជាយោបល់ល្អៗសម្រាប់នាងខ្ញុំ ដើម្បីឱ្យលេចចេញជារូបរាងឡើង ទុកជាឯកសារមួយដែលមានសារៈសំខាន់ និងអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់និស្សិតជំនាន់ក្រោយៗអាចយកទៅសិក្សារៀនសូត្រទៅអនាគត បើទោះបីជាមានគុណប្រយោជន៍តិចក្តីច្រើនក្តី។ ស្នាដៃមួយនេះគឺជាស្នាដៃដំបូងចំពោះនាងខ្ញុំដែលជានិស្សិតច្បាប់មួយរូប ដើម្បីបញ្ជាក់នូវចំណេះដឹង ដែលនាងខ្ញុំបានខិតខំប្រឹងប្រែសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រអស់រយៈពេលបួនឆ្នាំមកនេះ។

ការជ្រើសរើសយកប្រធានបទនេះ ដោយសារតែនាងខ្ញុំយល់ឃើញថា តថភាពនៅក្នុងសង្គមជាក់ស្តែងមានការកើតឡើងនូវវិវាទជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរយើង។ នៅក្នុងនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីមាននីតិវិធីជាច្រើនទៀតដូចជា ការដាក់ពាក្យបណ្តឹង នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល នីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និងការចេញសាលក្រម។ នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនេះ ជួយសម្រួលដល់នីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់យ៉ាងច្រើន ដែលនីតិវិធីនេះទាមទារឱ្យភាគីពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខភាគី និងឱ្យភាគីដាក់ភស្តុតាង។

នាងខ្ញុំសង្ឃឹមថាឯកសារមួយនេះពិតជាអាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ទៅដល់អ្នកអាន និងសម្រាប់សិស្សប្អូនជំនាន់ក្រោយ សិក្សាស្រាវជ្រាវបន្ថែមពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទនេះ។ ឯកសារមួយនេះមិនទាន់ល្អឥតខ្ចោះនៅឡើយនោះទេ ដែលអាចនៅចំណុចខ្វះខាតមួយចំនួនដោយមិនបានធ្វើការស្រាវជ្រាវឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយ ប៉ុន្តែនាងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សារណាមួយនេះអាចរួមចំណែកមួយនៅក្នុងការសិក្សារបស់និស្សិតជំនាន់ក្រោយ។

ជាទីបញ្ចប់ នាងខ្ញុំរីករាយនឹងទទួលការរិះគន់ពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាននានាក្នុងគោលបំណងដើម្បីស្ថាបនា និងកែលម្អនូវរាល់កំហុសឆ្គងទាំងឡាយពីសំណាក់សាស្ត្រាចារ្យ មិត្តនិស្សិត និងមិត្តអ្នកអានទាំងឡាយដោយក្តីគោរពរាប់អាន។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

១.១ និយមន័យ គោលបំណង និងសារៈប្រយោជន៍ នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ៣

១.១.១ និយមន័យ ៣

១.១.២ គោលបំណង ៣

១.១.៣ សារៈប្រយោជន៍ ៣

១.២ គោលការណ៍មូលដ្ឋាន ៤

១.២.១ គោលការណ៍ឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ ៤

១.២.២ គោលការណ៍នៃការជម្រះក្តីតាមច្បាប់ ៥

១.២.៣ គោលការណ៍នៃការធានាសិទ្ធិពឹងពាក់តុលាការ ៦

១.២.៤ គោលការណ៍នៃការធានាសិទ្ធិទាមទារឱ្យសាកសួរ និងសវនាការ ៦

១.២.៥ គោលការណ៍ចំពោះមុខ ៧

១.២.៦ គោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់តុលាការ និងភាគី ៧

១.២.៧ ភាសាដែលប្រើក្នុងតុលាការ និងសិទ្ធិទាមទារឱ្យមានការបកប្រែភាសារបស់ភាគី ៨

១.២.៨ ការចូលរួមរបស់តំណាងអយ្យការ ៩

ជំពូកទី២
ការចាប់ផ្តើមនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

២.១ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ១០

២.១.១ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទដោយតុលាការ ១០

២.១.២ ការផ្លាស់ប្តូរកាលបរិច្ឆេទ ១១

២.២ ការកោះហៅភាគី និងបង្គាប់ឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀម ១២

២.២.១ ការកោះហៅភាគី ១២

២.២.១.១ ការបង្គាប់ឱ្យបង់ប្រាក់ជាមុនសម្រាប់កោះហៅ ១២
២.២.១.១ វិធីកោះហៅ ១៣
២.២.២ ការបង្គាប់ឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀម ១៤
២.៣ ការអនុវត្តកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល................... ១៤
២.៣.១ ការផ្សះផ្សានៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ១៥
២.៣.២ ការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី ១៦
២.៣.២.១ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគីដើមចោទ.. ១៦
២.៣.២.២ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគីចុងចម្លើយ.. ១៧
២.៣.៣ ការរៀបចំ និងកំណត់ចំណុចវិវាទ ១៨
២.៣.៣.១ ការរៀបចំការអះអាងរបស់ភាគី ១៨
២.៣.៣.២ ការកំណត់ចំណុចវិវាទ ១៩
២.៣.៤ ការរៀបចំភស្តុតាង ២០
២.៣.៤.១ ការស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាង ២០
២.៣.៤.២ ការសម្រេចទៅលើភស្តុតាង ២០

ជំពូកទី៣

ការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

៣.១ ពេលវេលាដែលត្រូវបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ២៤
៣.១.១ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបានបំពេញ ២៤
៣.១.២ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលមិនទាន់បំពេញ ២៤
៣.២ សកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញនៅពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ២៦
៣.២.១ ការបញ្ជាក់អំពីអង្គហេតុដែលត្រូវធ្វើការបំភ្លឺ ២៦
៣.២.២ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១ .... ២៧
៣.៣ អានុភាពនៃការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល.................................. ២៧
៣.៣.១. ការលើកចោលមធ្យោបាយតទល់ ឬមធ្យោបាយការពារខ្លួន ២៧

៣.៣.២ ករណីលើកលែង ២៨
សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន.. ៣០
អនុសាសន៍.. ៣២
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

ជាទូទៅក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី នៅពេលមានវិវាទកើតឡើងភាគីអាចធ្វើការផ្សះផ្សាគ្នាបាន គឺតុលាការគ្មានសិទ្ធិជ្រៀតជ្រែកក្នុងរឿងឯកជននោះទេ ប៉ុន្តែតុលាការអាចធ្វើការដោះស្រាយទៅលើវិវាទនោះបាន នៅពេលដែលភាគីបានធ្វើការដាក់ពាក្យបណ្តឹងមកតុលាការ ទើបតុលាការអាចជ្រៀតជ្រែកក្នុងវិវាទនោះបាន។ បន្ទាប់ពីទទួលបានពាក្យបណ្តឹង តុលាការនឹងធ្វើការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងរួចកំណត់កាលបរិច្ឆេទធ្វើការជំនុំជម្រះ ដោយឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការជម្រះក្តីប្រកបដោយសុចរិត និងយុត្តិធម៌ជូនភាគី។ ការជំនុំជម្រះនេះ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៦ បានចែងថា មុនពេលឈានដល់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវរៀបចំនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលជាមុនសិន។

តើនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលជាអ្វី? នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ជាការស្វែងរកចំណុចដែលភាគីមានវិវាទនឹងគ្នា ដោយការរៀបចំជាមុននៅការអះអាងរបស់ភាគី និងធ្វើការរៀបចំភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចវិវាទ ដែលនឹងត្រូវធ្វើការពិនិត្យ និងវិនិច្ឆ័យនៅក្នុងការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឱ្យមានភាពឆាប់រហ័ស គ្មានភាពស្មុគស្មាញ ល្អិតល្អន់ និងមានភាពយុត្តិធម៌។ ប៉ុន្តែ ចំពោះរឿងក្តីចំនួនទឹកប្រាក់តិចដែលមានគោលបំណងដោះស្រាយវិវាទឱ្យបានឆាប់រហ័ស តាមនីតិវិធីសង្ខេប ដោយតុលាការត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ភ្លាម បន្ទាប់ពីទទួលបានពាក្យបណ្តឹង ដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនោះទេ។

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ត្រូវមានការចូលរួមពីតុលាការដែលជាអ្នកដឹកនាំចាត់ចែងនីតិវិធី ក្នុងករណីដែលរឿងក្តីត្រូវជំនុំជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សា គឺប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះត្រូវដឹកនាំនីតិវិធី ប៉ុន្តែប្រសិនបើរឿងក្តីជំនុំជម្រះដោយចៅក្រមទោល គឺចៅក្រមនោះជាអ្នកដឹកនាំនីតិវិធី។ ទន្ទឹមនឹងនោះ ភាគីដើមចោទ និងភាគីចុងចម្លើយ ក៏ជាតួអង្គដ៏សំខាន់ផងដែរ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ដែលត្រូវធ្វើសកម្មភាពដើម្បីឱ្យតុលាការអាចធ្វើការកំណត់ពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរបស់ខ្លួននៅក្នុងរឿងក្តី។ នៅក្នុងនីតិវិធីនេះទៀតសោតទាំងតុលាការ និងភាគី ត្រូវគោរពនូវគោលការណ៍សំខាន់ៗដូចជាគោលការណ៍ចំពោះមុខ គោលការណ៍យុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័ស គោលការណ៍អសាធារណៈ គោលការណ៍សិទ្ធិចាត់ចែងរបស់ភាគី និងគោលការណ៍នៃការប្រើប្រាស់សិទ្ធិបំភ្លឺ ជាដើម ។

សារណានេះ និងធ្វើការបង្ហាញត្រឹមតែនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល របស់តុលាការនៅសាលាដំបូងជាន់ទាបប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនធ្វើការបកស្រាយទៅដល់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល នៅតុលាការជាន់ខ្ពស់នោះទេ។ នីតិវិធីនេះធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណង ដើម្បីចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍នូវវិស័យច្បាប់

របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរំលេចចេញនូវនីតិវិធី ដែលជាប្រយោជន៍ចំពោះការអនុវត្តរបស់តុលាការ។ ជាងនេះទៅទៀតគឺ ដើម្បីទុកជាឯកសារសម្រាប់សិស្សប្អូនជំនាន់ក្រោយធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ក៏ដូចជាការយល់ដឹងពីបច្ចុប្បន្នភាពនៃការ វិវត្តន៍នៃវិស័យច្បាប់របស់កម្ពុជា។

ការស្រាវជ្រាវស្តីពី នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនេះ នាងខ្ញុំបានចងក្រងឡើង ដោយបែងចែកជា ៣(បី) ជំពូកធំៗគឺ៖

ជំពូកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ជំពូកទី២៖ ការចាប់ផ្តើមនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ជំពូកទី៣៖ ការបញ្ចប់នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ខ្លឹមសារនៃជំពូកនីមួយៗខាងលើនេះ និងបង្ហាញជូនទាំងស្រុងក្នុងសារណាបញ្ចប់ការសិក្សារបស់នាងខ្ញុំដូចខាងក្រោម។

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់
ការទាញហេតុផល

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ការដោះស្រាយរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី នីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះរឿងក្តីផ្តោតសំខាន់ទៅលើនីតិវិធីចំនួនបី សំខាន់ៗ គឺមានដូចជា៖ នីតិវិធីនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល និងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។ ប៉ុន្តែប្រធានបទនេះបកស្រាយតែទៅលើ នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលប៉ុណ្ណោះ មិនធ្វើការបកស្រាយទៅលើនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នោះទេ។ ក្នុងនេះក៏មានការបកស្រាយចំណុចចំនួន០២ គឺ និយមន័យ គោលបំណង និងសារៈប្រយោជន៍នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល (១.១) និងគោលការណ៍ នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល (១.២)។

១.១ និយមន័យ គោលបំណង និងសារៈប្រយោជន៍ នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

១.១.១ និយមន័យ

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល គឺជាដំណាក់កាលដំបូងមួយ នៃនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលធ្វើឡើង ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់គូភាគីថ្លែងការណ៍អំពីពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ត្រៀមរៀបចំសេចក្តីអះអាង បំភ្លឺនូវចំណុចវិវាទ ដែលភាគីយល់មិនស្រប និងរៀបចំភស្តុតាងដែលទាក់ទងនឹងចំណុចវិវាទ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមកាលបរិច្ឆេទទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

១.១.២ គោលបំណង

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់ភាគី បំភ្លឺនូវចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តីដែលគូភាគីមិនយល់ស្រប និងរៀបចំភស្តុតាងដែលទាក់ទងនឹងចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តីនោះ ដើម្បីអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឱ្យ បានល្អិតល្អន់។[1]

១.១.៣ សារៈប្រយោជន៍

សារៈប្រយោជន៍នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល គឺដើម្បីផ្តល់សមភាព និងភាពយុត្តិធម៌ដល់ភាគីនៃវិវាទ តាមរយៈការជួបគ្នាផ្ទាល់នៅពេលតែមួយ និងកន្លែងតែមួយ ដើម្បីធ្វើការអះអាងអំពីអង្គហេតុ និងការដាក់ភស្តុតាងជូនតុលាការ។ មួយវិញទៀត នីតិវិធីនេះអាចធ្វើការជម្រះក្តីនៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់មិនមានភាពស្មុគស្មាញ ពីព្រោះតុលាការអាចស្នើឱ្យភាគីដកការអះអាងអំពីអង្គហេតុណាដែលមិនមានសារៈប្រយោជន៍ចំពោះការសម្រេចសេចក្តី និងអាចផាត់ចោលនូវអង្គហេតុណាដែលភាគីធ្វើការអះអាងដូចគ្នា ដោយ

[1] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា ១០៣

ចាត់ទុកថាជាអង្គហេតុដែលពុំមានវិវាទ។ ការដែលនាំឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញគឺថា នៅក្នុងការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ភាគីនីមួយៗតែងតែលើកឡើងនៅអង្គហេតុ ផ្សេងៗដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានសារៈប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនឯង ដោយពុំបានគិតថាអង្គហេតុទាំងនោះមាន ឬគ្មានសារៈសំខាន់ចំពោះរឿងក្ដីនោះទេ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះផងដែរ ភាគីនីមួយៗតែងតែតវ៉ាចំពោះការលើកឡើងនូវអង្គហេតុទាំងអស់របស់ភាគីម្ខាងទៀត ហើយព្យាយាមដាក់ភស្តុតាងទាំងឡាយណាដែលខ្លួនគិតថាមានប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនឯង។ ក៏ប៉ុន្តែការធ្វើបែបនេះនឹងនាំឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញ និងអូសបន្លាយដោយឥតប្រយោជន៍ និងធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងស្វែងរកការពិត។[2] ជាងនេះទៅទៀតតុលាការអាចចម្រាញ់យកតែភស្តុតាងណាដែលសំខាន់ និងមានតម្លៃសម្រាប់អង្គហេតុតែប៉ុណ្ណោះ។[3]

ដោយហេតុនេះហើយបានជាក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ចែងថា នៅមុនការជម្រះក្ដីដោយការទាញហេតុដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវរៀបចំនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលជាមុនសិន។

១.២ គោលការណ៍មូលដ្ឋាន

គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន គឺជាគោលគំនិត ឆន្ទៈនយោបាយសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ដែលមានលក្ខណៈចាប់បង្ខំចង្អុលបង្ហាញ និងចង្អុលចំពោះប្រព័ន្ធនៃបណ្ដាបទប្បញ្ញត្តិនៃនីតិវិធី និងស្ដែងឡើងនូវលក្ខណៈពិសេសនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដោយផ្ដើមចេញពីទស្សនៈឆន្ទៈរបស់រដ្ឋចំពោះស្ថានភាពរបស់សង្គមជាក់ស្ដែង បណ្ដាបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានតម្លៃខ្ពស់បំផុតគឺរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ដែលជាបទដ្ឋានជាន់ខ្ពស់ ដូចជាច្បាប់ចាត់តាំងតុលាការជាអាទិ៍ ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត គោលនយោបាយឯកជន រួមទាំងតម្រូវការ និងការទាមទាររបស់សង្គមជាតិ និងអន្តរជាតិផងដែរ។ និយាយដោយឡែក គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន អាចចាត់ទុកជាគ្រោងឆ្អឹងនៃច្បាប់ដែលទ្រទ្រង់ប្រព័ន្ធច្បាប់ទាំងមូលឱ្យមានជំហររឹងប៉ឹង និងមានចលនារស់រវើកនៅពេលដែលច្បាប់នោះចូលអនុវត្ត។

ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ពឹងផ្អែកទៅលើគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានមួយចំនួនដូចខាងក្រោម ហើយដែលជាគោលការណ៍មូលដ្ឋាននៃនីតិរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យផងដែរ។

១.២.១ គោលការណ៍ឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ

អំណាចតុលាការ ជាអំណាចឯករាជ្យ[4] ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ[5]។

---

[2] សេចក្ដីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីកម្ពុជា ភាគ១ ស្ដីពីនីតិវិធីនៃបណ្ដឹង ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រ៧៤

[3] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាណី ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា ១២៧

[4] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ១២៨ថ្មី កថាខណ្ឌទី១

[5] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ១៣២ថ្មី កថាខណ្ឌទី២

អំណាចតុលាការគ្រប់គ្រងទៅលើរឿងក្តីទាំងអស់ រួមទាំងរឿងក្តីរដ្ឋបាលផងដែរ។[6] គោលការណ៍ឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន មិនត្រឹមតែនៅក្នុងបទដ្ឋានគតិយុត្តជាតិតែប៉ុណ្ណោះទេ វាក៏ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលមានលក្ខណៈជាសកលដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័ត។[7] គោលបំណងនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺការការពារសិទ្ធិរបស់បុគ្គលឯកជន តាមរយៈវិធានចាប់បង្ខំមួយដោយតុលាការ ដើម្បីដោះស្រាយនូវវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី។ ដើម្បីធានារក្សាអនាគតិ ការពារសិទ្ធិសេរីភាព និងផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ របស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងផ្តល់យុត្តិធម៌ជូនប្រជាពលរដ្ឋបាននោះចៅក្រម ដែលជាអ្នកទទួលបាននូវអំណាចតុលាការ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមិនលំអៀង ត្រូវបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យ និងពុំទទួលបាននូវការជ្រៀតជ្រែក និងទទួលឥទ្ធិពលពីសំណាក់ស្ថាប័នរដ្ឋបាលណាមួយ ឬពីសំណាក់ភាគីណាមួយនៃរឿងក្តីឡើយ។ ម្យ៉ាងទៀតចៅក្រមត្រូវបានធានានូវឋានៈរបស់ខ្លួនពោលគឺមិនអាចត្រូវដកពីតំណែងដោយសារលទ្ធផល នៃការបំពេញមុខងារចៅក្រមបានឡើយ លើកលែងតែចៅក្រមនោះ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាក់ស្តែង នោះទើបឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមសម្រេចដាក់វិន័យទៅលើចៅក្រមនោះបាន។ ការធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ ពោលគឺចៅក្រម និងឋានៈរបស់ចៅក្រម គឺជាគោលការណ៍មូលដ្ឋានមួយនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។

១.២.២ គោលការណ៍នៃការជម្រះក្តីតាមច្បាប់

ច្បាប់ជាទូទៅ ដែលនៅក្នុងនោះរួមមានទាំងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីផងដែរ ត្រូវបានអនុម័តដោយសភាដែលជាតំណាងឱ្យពលរដ្ឋខ្មែរដែលជាម្ចាស់នៃសិទ្ធិ។ ពិតមែនតែឯករាជ្យភាពរបស់ចៅក្រមត្រូវបានធានាដោយច្បាប់ ប៉ុន្តែពុំមែនមានន័យថាចៅក្រមអាចយកអំណាចឯករាជ្យនេះ មកប្រើប្រាស់ជាពិសេសនៅក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តាមតែទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួនបាននោះទេ។ ការជម្រះក្តីផ្តល់យុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ តាមនីតិវិធី និងច្បាប់ជាធរមាន[8] មានន័យថា ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និងច្បាប់សារធាតុដែលជាមូលដ្ឋាននៃការជម្រះក្តី ត្រូវតែបានអនុវត្តបានដោយតឹងរ៉ឹង និងត្រូវបានបកស្រាយដោយមានការឯកភាពគ្នាបំផុត សម្រាប់ចៅក្រមគ្រប់រូប ដែលមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដើម្បីឆ្លើយតបការទាមទារនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនោះគោលការណ៍នៃការជម្រះក្តីតាមច្បាប់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ និងបញ្ញត្តិជាក់ស្តែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។[9]

[6] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ១២៨ថ្មី កថាខណ្ឌទី៣

[7] សៀវភៅស្តីអំពី នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបរៀងដោសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា។

[8] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៃមាត្រា១២៩ថ្មី កថាខណ្ឌទី១

[9] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២ កថាខណ្ឌទី១

១.២.៣ គោលការណ៍នៃការធានាសិទ្ធិពឹងពាក់តុលាការ

នៅក្នុងជីវភាពរស់នៅក្នុងសង្គម ជាពិសេសសង្គមសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី នោះបុគ្គលម្នាក់ៗធ្វើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវៈភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន តាមរយៈការគ្រប់គ្រងមធ្យោបាយផលិតកម្ម ការដោះដូរ និងសកម្មភាពសេវាផ្សេងៗទៀត ពោលគឺភាគច្រើនតាមរយៈកិច្ចសន្យារវាងមនុស្ស និងមនុស្ស។ ក្នុងនាមជាពលរដ្ឋនៃនីតិរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ មនុស្សត្រូវគោរពនូវការសន្យា ស្មោះត្រង់ និងសុចរិត ពោលគឺ គោរពតាមអ្វីៗ ដែលច្បាប់បានកំណត់ និងវិធានផ្សេងទៀត ដូចជាសីលធម៌ សាសនា ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីជាអាទិ៍។ ប៉ុន្តែបាតុភូតដែលកើតឡើង នៅក្នុងទំនាក់ទំនងសង្គមនេះ មិនមែនសុទ្ធតែមានលក្ខណៈវិជ្ជមានដូចដែលប៉ងប្រាថ្នានោះឡើង ដូចនេះទំនាស់បានកើតមានឡើង ហើយទំនាស់ទាំងនោះត្រូវតែនាំយកទៅដោះស្រាយដោយវិធានផ្សេងៗគ្នាតាមតែភាគីមានទំនាស់ចង់បាន ដើម្បីឈានទៅរកលទ្ធផលដែលអាចទទួលយកបាន។ នៅពេលដែលវិធាននៃការដោះស្រាយវិវាទដោយខ្លួនឯង និងអាចទទួលយកបាន។ នៅពេលដែលវិវាទនៃការដោះស្រាយវិវាទដោយខ្លួនឯង និងអាចទទួលយកបានពីសំណាក់សង្គមដូចជាការសះជា ឬតាមផ្លូវមជ្ឈការ ឬសន្ធានកម្មពុំទទួលបានលទ្ធផល នោះភាគីទំនាស់ ជាពិសេសភាគីដែលយល់ថាសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ខ្លួនត្រូវបានបំពាន មានសេរីភាព និងសិទ្ធិជ្រើសរើសយកវិធាននៃការដោះស្រាយទំនាស់តាមផ្លូវតុលាការដែលជាវិធានការដោះស្រាយដោយបង្ខំបាន។ ដូចនេះសិទ្ធិពឹងពាក់តុលាការ គឺជាសិទ្ធិរបស់ពលរដ្ឋ តែមិនមែនជាអំណាចពលរដ្ឋដែលផ្តល់បុគ្គលឯកជននោះឡើយ។ យោងតាមទស្សនៈរបស់រដ្ឋដែលប្រកបដោយប្រជាធិបតេយ្យនោះការពារសិទ្ធិរបស់បុគ្គលឯកជន គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋ ឯពលរដ្ឋវិញ នៅក្នុងករណីដែលសិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវបានបំពាននោះបុគ្គលនេះមានសិទ្ធិទទួលយកការជម្រះក្តីរបស់តុលាការ ដើម្បីទទួលបានការការពារសិទ្ធិពីរដ្ឋតាមរយៈការដាក់ពាក្យប្តឹងទៅតុលាការ។

១.២.៤ គោលការណ៍នៃការធានាសិទ្ធិទាមទារឱ្យសាកសួរ និងសវនាការ

ជាការពិតបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងឱ្យតុលាការដោះស្រាយវិវាទរដ្ឋប្បវេណីដោយផ្អែកលើច្បាប់ ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់បុគ្គលឯកជន។ ការធានាសិទ្ធិពឹងពាក់តុលាការ ក៏ជាការទាមទារមួយព្រមគ្នានូវនីតិវិធីដោះស្រាយ និងសម្រេចសេចក្តីមួយដែលប្រកបដោយយុត្តិធម៌។ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការមានលក្ខណៈចាប់បង្ខំឱ្យភាគីមួយទទួលយកនូវពេលដែលសេចក្តីសម្រេចនោះមានអានុភាព ពោលគឺភាគីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទទួលឥទ្ធិពលដល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ដូចនេះភាគីត្រូវមានឱកាសដើម្បីបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន ចំពោះចំណុចដែលនឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយតុលាការ និងឆ្លើយតបចំពោះមតិដែលបញ្ចេញដោយភាគីម្ខាងទៀត មុនពេលមានការសម្រេចសេចក្តី។ ការធានាសិទ្ធិទាមទារអោយសាកសួរជាគោលការណ៍

មូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធនីតិវិធីបណ្ដឹង នៅក្នុងរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យសម័យទំនើបបានប្រកាន់យក ដូចជាច្បាប់មូលដ្ឋាននៃប្រទេសអាឡឺម៉ង់ និងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសបារាំងជាដើម។[10]

មានករណីពិសេសខ្លះ នោះគោលការណ៍ធានានូវសិទ្ធិទាមទារឱ្យសាកសួរត្រូវបានលើកលែង ដោយការទាមទារឱ្យដោះស្រាយដោយឆាប់រហ័សនូវបញ្ហាមួយចំនួន ដែលអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការធ្វើការសម្រេចសេចក្ដីជាមុនរួចហើយទើបសាកសួរភាគី ដែលអាចទទួលរងនូវការខូចខាតដោយ ការសម្រេចសេចក្ដីនោះនៅពេលក្រោយ ដូចជាការសម្រេចសេចក្ដីតាមរូបភាពដីកាសម្រេចដាស់តឿន[11] ពាក្យសុំដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន[12] ជាអាទិ៍។

ដូចគ្នាផងដែរ ការធានាសិទ្ធិសវនាការ គឺជាសិទ្ធិមួយ ជាមូលដ្ឋានមួយរបស់ភាគីដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ហើយដែលជាការផ្ដល់ឱកាសឱ្យភាគីអាចបញ្ចេញនូវមតិរបស់ខ្លួន និងឆ្លើយតបទៅនឹងមតិរបស់ភាគីម្ខាងទៀត នៅមុនពេលដែលតុលាការជាទៅដល់ការសម្រេច ជាចុងក្រោយចំពោះការទាមទាររបស់ភាគីណាមួយ។

១.២.៥ គោលការណ៍ចំពោះមុខ

ដើម្បីធានានូវសិទ្ធិទាមទារ ឱ្យសាកសួរ ឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ការជម្រះក្ដីត្រូវតែធ្វើឡើងដោយកោះហៅភាគីទាំងសងខាងឱ្យមកបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទតែមួយ ហើយត្រូវឱ្យភាគីប្រឈមមុខដាក់គ្នាដោយផ្ទាល់។ ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការអាចកោះហៅតែម្ខាង ហើយស្ដាប់ការអះអាងរបស់ភាគីនោះ ដោយពុំមានវត្តមានរបស់ភាគីម្ខាងទៀត នោះអាចនឹងប៉ះពាល់ទៅដល់ទំនុកចិត្តរបស់ភាគី ទៅលើយុត្តិធម៌នៃការវិនិច្ឆ័យ។ ហេតុនេះហើយបានជាមានបញ្ញត្តិចែងថា ជាគោលការណ៍ តុលាការអាចត្រូវវិនិច្ឆ័យ ដោយគោរពតាមគគោលការណ៍ចំពោះមុខ ពោលគឺត្រូវកោះហៅភាគីទាំងសងខាង ឱ្យភាគីទាំងសងខាងថ្លែងពីអំណះអំណាងរបស់ខ្លួន និងជជែកតតាំងគ្នាទៅវិញទៅមក[13]។ ចំពោះគោលការណ៍ចំពោះមុខនេះ ក៏មានករណីលើកលែងមួយចំនួនដែរ (មាត្រា២០០, មាត្រា២០១, មាត្រា៣២៣ កថាខណ្ឌទី១ ជាដើម។

១.២.៦ គោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់តុលាការ និងភាគី

តុលាការត្រូវប្រឹងប្រែង ដើម្បីធានារ៉ាប់រងបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភាពយុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័ស ឯភាគីត្រូវអនុវត្តបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយសុចរិត និងស្មោះត្រង់។[14]

---

[10] សៀវភៅស្ដីអំពី នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបរៀងដោសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា។

[11] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៣២៣

[12] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៥៤៥

[13] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា៣ កថាខណ្ឌទី២

[14] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៥

ក្នុងនាមជាអ្នកអនុវត្តនីតិវិធី តុលាការត្រូវប្រឹងប្រែង និងគប្បីជៀសវាងនូវការប្រើប្រាស់ពាក្យសម្តី ឬ ចំពោះណាដែលនាំឱ្យមានការសង្ស័យអំពីភាពយុត្តិធម៌។ យុត្តិធម៌យឺតយ៉ាវ ស្មើនឹងការបដិសេធនូវយុត្តិធម៌ ជាពាក្យសុភាសិតច្បាប់ដែលត្រូវទទួលស្គាល់ជាសកល ដូចនេះតុលាការមិនត្រឹមតែត្រូវប្រឹងប្រែងដោះស្រាយបណ្តឹង ពោលគឺដឹកនាំនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយយុត្តិធម៌ប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងព្យាយាមអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធី ដោយឆាប់រហ័សទៀតផងនោះទើបជាការដោះស្រាយ ដោយយុត្តិធម៌ពិតៗ។

យុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័សជាគោលដៅពីរ ដែលជាការទទួលខុសត្រូវរបស់តុលាការ ដូចនេះ ទាមទារឱ្យតុលាការគប្បីធ្វើអោយមានការចុះសម្រុងគ្នា រវាងភាពឆាប់រហ័សនៃការអនុវត្តនីតិវិធី និងការទាមទារឱ្យមានភាពត្រឹមត្រូវនៃការសម្រេចសេចក្តី រួមទាំងនីតិវិធីនៃការសម្រេចសេចក្តី។

នៅក្នុងរបបបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភាគីត្រូវទទួលស្គាល់ថាមានសេរីភាព និងមានសិទ្ធិចាត់ចែងបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ពោលគឺការទទួលបាននូវសាលក្រមដែលសម្រេចអោយខ្លួនឈ្នះក្តី។ ប៉ុន្តែភាគីមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយធ្វើសកម្មភាពដោយទុច្ចរិត និងមិនស្មោះត្រង់ចំពោះភាគីម្ខាងទៀតឡើយ។ សកម្មភាពដែលផ្ទុយនឹងភាពសុចរិត ស្មោះត្រង់ ត្រូវបានវិនិច្ឆ័យដោយយោងទៅតាមករណីជាក់ស្តែងនីមួយៗ និងយោងទៅតាមបទបញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលបានបញ្ញត្តិនឹងចាត់ទុកថាសកម្មភាពមួយចំនួនរបស់ភាគី គឺជាសកម្មភាពដែលផ្ទុយទៅនឹងភាពសុចរិត ស្មោះត្រង់ ហើយដែលលទ្ធផលរបស់សកម្មភាពទាំងនោះនឹងនាំមកនូវការខូចខាតប្រយោជន៍របស់ភាគីដែលបានធ្វើសកម្មភាពមិនត្រឹមត្រូវ។

១.២.៧ ភាសាដែលប្រើក្នុងតុលាការ និងសិទ្ធិទាមទារឱ្យមានការបកប្រែភាសារបស់ភាគី

ភាសា និងអក្សរ ដែលប្រើជាផ្លូវការ គឺភាសាខ្មែរ និងអក្សរខ្មែរ[15]។ នៅក្នុងនាមជាប្រជាពលរដ្ឋមួយប្រកបដោយអធិបតេយ្យភាព ឯករាជ្យភាព និងមិនអាចបំបែកបាន នោះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានភាសា និងអក្សររបស់ជាតិខ្លួនគឺ ភាសា និងអក្សរខ្មែរ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការនៅក្នុងសកម្មភាពគ្រប់គ្រងរដ្ឋ។ តុលាការជាស្ថាប័នមួយដែល ទទួលអនុវត្តអំណាចមួយក្នុងចំណោមអំណាចទាំងបីរបស់រដ្ឋពោលគឺ អំណាចតុលាការ ដូចនេះភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងតុលាការ ត្រូវតែជាភាសាខ្មែរ។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បានបញ្ញត្តិយកជាភាសាខ្មែរ ជាភាសាដែលត្រូវប្រើប្រាស់នៅក្នុងតុលាការ[16]។

ភាគីដែលមិនអាចយល់ជាភាសាខ្មែរ អាចស្នើសុំរកអ្នកបកប្រែភាសាដែលខ្លួនអាចយល់បាន។ សិទ្ធិទាមទារអោយសាកសួរសវនាការ និងគោលការណ៍ចំពោះមុខ ព្រមទាំងភាពយុត្តិធម៌ក្នុងការសម្រេចសេចក្តី និងមិនត្រូវធានាឡើយ ប្រសិនបើគេមិនអាចយល់បានអំពីបញ្ហា ដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយភាគីម្ខាងទៀត ឬ

[15] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ៥

[16] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៥ កថាខណ្ឌទី១

ដោយតុលាការប្រសិនបើគេមិនអាចយល់បាននូវភាសាខ្មែរ ដូចនេះសិទ្ធិទាមទារឱ្យមានការបកប្រែភាសារបស់ភាគីត្រូវបានទទួលស្គាល់ ថាជាគោលការណ៍មូលដ្ឋានមួយ ក្នុងចំណោមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានផ្សេងទៀតនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ហើយបញ្ហានេះរកអ្នកបកប្រែគឺជាបន្ទុករបស់រដ្ឋនៅក្នុងករណីដែលភាគីមិនមានលទ្ធភាពរកអ្នកបកប្រែដោយខ្លួនឯងបាន។

១.២.៨ ការចូលរួមរបស់តំណាងអយ្យការ

ជាគោលការណ៍តំណាងអយ្យការ គឺជាអ្នកតំណាងអោយផលប្រយោជន៍ជាសាធារណៈ ហេតុនេះប្រសិនបើមានការចាំបាច់ សម្រាប់ការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ នោះតំណាងអយ្យការអាចចូលរួមក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងបញ្ចេញយោបល់បាន តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ឬតាមរយៈការជូនដំណឹងរបស់តុលាការបាន។ ទស្សនៈតំណាងអយ្យការ ជាអ្នកតំណាងអោយផលប្រយោជន៍សាធារណៈ មិនមានន័យថាតំណាងអយ្យការចូលរួមក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ក្នុងនាមខ្លួនជាភាគីនៃបណ្តឹងនោះឡើយ។ ទស្សនៈនេះផ្ទុយគ្នាផងដែរជាមួយទស្សនៈដែលធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលថាតំណាងអយ្យការជាអ្នកតំណាងដោយអាណត្តិនៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងករណីដែលភាគីជាអនីតិជនជាដើម។ អ្នកដែលត្រូវការពារផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជនគឺជា អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ដូចជាអ្នកមានអំណាចមេបា ឬអ្នកអាណាព្យាបាល ក្នុងករណីគ្មានអ្នកមានអំណាចមេបា ប៉ុន្តែមិនមែនជាអ្នកតំណាងអយ្យការឡើយ។

ជំពូកទី២

ការចាប់ផ្តើមនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ជំពូកទី២

ការចាប់ផ្តើមនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ជាគោលការណ៍ សិទ្ធិអំណាចក្នុងការដឹកនាំនីតិវិធីនៃបណ្តឹង គឺជាសិទ្ធិអំណាចរបស់តុលាការ ហើយត្រូវអនុវត្តដោយតុលាការ។ ដើម្បីឱ្យនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលអាចអនុវត្តបាន តុលាការត្រូវរៀបចំកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលជាមុនសិន (១) បន្ទាប់មកទៀតធ្វើការកោះហៅភាគី និងបង្គាប់ឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀម (២) ជាមុនបាន។

២.១ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ដោយសារតែ តុលាការជាអ្នកដឹកនាំ និងចាត់ចែងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល[17] ហេតុនេះកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ក៏ត្រូវតែកំណត់ដោយតុលាការផងដែរ (២.១.១) ប៉ុន្តែកាលបរិច្ឆេទនេះក៏អាចបានផ្លាស់ប្តូរផងដែរ (២.១.២) ។

២.១.១ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទដោយតុលាការ

ដើម្បីរក្សានូវគោលគំនិតនៃនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលកំពុងអនុវត្តនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលការជំនុំជម្រះត្រូវបានធ្វើឡើង ក្រោយពីបានឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលនៃការសាកសួរ។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីបានកំណត់ថា នៅពេលបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ហើយ តុលាការត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឱ្យបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងធ្វើការកោះហៅភាគី។ ហើយកាលបរិច្ឆេទនេះ តុលាការត្រូវកំណត់ឱ្យបានក្នុងអំឡុងពេល ៣០(សាមសិប)ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ លើកលែងករណីដែលមានមូលហេតុពិសេស[18]។ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទបែបនេះ កើតចេញពីការគិតគូរដល់ភាគីដែលថាចុងចម្លើយនឹងមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួន និងថាការចាប់ផ្តើមនីតិវិធីត្រៀមនឹងមិនមានភាពយឺតយ៉ាវ។

ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនេះ តុលាការអាចកំណត់តាមពាក្យសុំ ឬកំណត់ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ។[19] ក្នុងករណីដែលមិនអាចជៀសវាងបាន កាលបរិច្ឆេទអាចកំណត់យកថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬថ្ងៃឈប់សំរាកផ្សេងៗទៀតដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តបាន។[20] ហើយនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ត្រូវធ្វើ

---

[17] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៨៩ កថាខណ្ឌទី១

[18] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៨០

[19] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤០ កថាខណ្ឌទី១

[20] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤០ កថាខណ្ឌទី២

ឡើង នៅកាលបរិច្ឆេទដែលភាគីអាចចូលរួមបាន។[21] បានន័យថា គោលការណ៍ចំពោះមុខ ត្រូវបានតុលាការធានាយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងនីតិវិធីនេះ ប៉ុន្តែតុលាការក៏អាចធ្វើនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល បាន ទោះបីជាភាគីម្ខាងទៀតមិនមានវត្តមានក៏ដោយឱ្យតែតុលាការបានធ្វើការបញ្ជូនដីកាកោះ និងបានផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីនោះបង្ហាញខ្លួនត្រឹមត្រូវហើយ។ ក្នុងករណីពិសេសមានមូលហេតុដែលមិនអាចគោរពអំឡុងពេលនេះបាន ដូចជាគ្រោះថ្នាក់ធម្មជាតិ ឬស្ថានភាពនៃចុងចម្លើយដែលមិនអាចចូលរួមបាន ដោយជម្ងឺធ្ងន់ធ្ងរ នោះតុលាការអាចកំណត់កាលបរិច្ឆេទវែងជាងការកំណត់ខាងលើបាន។

ដើម្បីឱ្យភាគីបានដឹង និងចូលរួមតាមកាលបរិច្ឆេទនោះ តុលាការត្រូវធ្វើការកោះហៅ ហើយដែលបញ្ហានេះសម្រាប់ចុងចម្លើយនោះដីកាកោះហៅត្រូវបានបញ្ជូនភ្ជាប់ពាក្យបណ្តឹង។ ចំពោះដើមចោទតុលាការត្រូវបញ្ជូនដីកាកោះហៅ ដូចនេះតម្រូវឱ្យមានការបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ការកោះហៅនេះ។ ករណីដើមចោទពុំបានបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើការបញ្ជូនដីកាកោះជាមុន ហើយមិនធ្វើតាមបង្គាប់របស់តុលាការក្នុងការបង់សោហ៊ុយទេនោះ តុលាការអាចលើកបណ្តឹងចោលដោយដីកាសម្រេច លុះត្រាតែគ្មានការតវ៉ាពីសំណាក់ចុងចម្លើយ។[22] ដីកាសម្រេចលើកបណ្តឹងចោលនេះ អាចប្តឹងជំទាស់បាន។

២.១.២ ការផ្លាស់ប្តូរកាលបរិច្ឆេទ

ករណីដែលតុលាការបានកំណត់កាលបរិច្ឆេទរួចហើយ តែភាគីបានដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការប្តូរកាលបរិច្ឆេទ ភាគីនោះត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ អំពីមូលហេតុដែលត្រូវការប្តូរកាលបរិច្ឆេទនោះជាចាំបាច់។ កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតប្តូរនោះទេ លើកលែងតែមានមូលហេតុមិនអាចជៀសវាងបាន ហើយកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល លើកដំបូងអាចអនុញ្ញាតឱ្យបាន ប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងពីសំណាក់គូភាគី។[23] ដោយសារតែ ពេលដើមចោទដាក់ពាក្យបណ្តឹង តុលាការបានពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង ហើយក៏កំណត់កាលបរិច្ឆេទលើកដំបូង ដោយមិនបានទាក់ទងទៅចុងចម្លើយជាមុន ហេតុនេះដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍ចុងចម្លើយ ទើបអនុញ្ញាតឱ្យភាគីចុងចម្លើយសុំប្តូរកាលបរិច្ឆេទបាន ។

តុលាការក៏អាចពន្យារកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបាន ប្រសិនបើយល់ឃើញថា អំឡុងពេលនៃការកោះហៅមានរយៈពេលខ្លីពេក ឬយល់ឃើញថា ភាគីមិនអាចមកបង្ហាញខ្លួនបានដោយគ្មាន

[21] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៥ កថាខណ្ឌទី១

[22] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៨២ កថាខណ្ឌទី២

[23] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤១

កំហុស។[24] មានន័យថា តុលាការត្រូវទុកឱកាសសមរម្យឱ្យភាគីមានលទ្ធភាពចូលបង្ហាញខ្លួនតាមកាលបរិច្ឆេទស្របតាមគោលការណ៍ចំពោះមុខ។

២.២ ការកោះហៅភាគី និងបង្គាប់ឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀម

បន្ទាប់ពីបានកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល រួចហើយតុលាការត្រូវធ្វើការកោះហៅភាគី (២.១) និងបង្គាប់ឱ្យភាគីដាក់ឯកសារត្រៀម (២.២) ជាមុនបាន ។

២.២.១ ការកោះហៅភាគី

មុននឹងធ្វើការកោះហៅភាគី តុលាការនឹងបង្គាប់ឱ្យបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីសិន ដើម្បីធ្វើជាសោហ៊ុយក្នុងការកោះហៅគូភាគី។ នៅក្នុងការកោះហៅ តុលាការត្រូវបង្គាប់ឱ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ជាមុនសម្រាប់ធ្វើការកោះហៅ (២.១.១) និងត្រូវអនុវត្តនូវវិធីកោះហៅ (២.១.២) ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។

២.២.១.១ ការបង្គាប់ឱ្យបង់ប្រាក់ជាមុនសម្រាប់កោះហៅ

ដោយសារតែវិវាទរដ្ឋប្បវេណីនេះ គឺជាវិវាទរវាងបុគ្គលឯកជន និងបុគ្គលឯកជន ហេតុនេះនៅក្នុងនីតិវិធីបណ្ដឹង ទើបភាគីដើមចោទដែលដាក់ពាក្យបណ្ដឹងត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីសម្រាប់ធ្វើការកោះហៅ។[25]

ក្នុងករណីតុលាការបានបង្គាប់ឱ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ជាមុន ដែលចាំបាច់សម្រាប់ការកោះហៅដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ តែដើមចោទមិនបានបង់ប្រាក់នោះជាមុនទេ តុលាការអាចលើកបណ្ដឹងចោលដោយដីកាសម្រេចបាន លុះត្រាតែចុងចម្លើយគ្មានការតវ៉ា។ មានន័យថា នៅក្នុងនីតិវិធីបណ្ដឹង ក្រោយពេលតុលាការធ្វើការបញ្ជូនពាក្យបណ្ដឹងទៅភាគីចុងចម្លើយរួចហើយ គឺដើមចោទត្រូវតែបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីជាមុន (ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការក្រៅពីពន្ធ) ដែលជាសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់តុលាការធ្វើការកោះហៅភាគី។ ប្រសិនបើដើមចោទមិនព្រមបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតាមការបង្គាប់របស់តុលាការជាមុនទេ តុលាការអាចលើកបណ្ដឹងចោលបាន ប៉ុន្តែបើមានការតវ៉ាពីចុងចម្លើយតុលាការមិនអាចលើកបណ្ដឹងចោលបានឡើយ ដោយហេតុថា ការលើកបណ្ដឹងនេះចោលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីចុងចម្លើយដូចជា ចុងចម្លើយចង់បានសាលក្រមបញ្ជាក់ពីអង្គហេតុជាដើម។ ដោយចុងចម្លើយត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីឱ្យតុលាការសម្រាប់ធ្វើការកោះហៅភាគី ជំនួសដើមចោទ។ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកបណ្ដឹងចោល ភាគីអាចប្ដឹងជំទាស់បាន ។[26]

---

[24] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២០៣ កថាខណ្ឌទី១

[25] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៦២ កថាខណ្ឌទី២

[26] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៨២ កថាខណ្ឌទី២

ប្រសិនបើដើមចោទ បានបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតាមការបង្គាប់របស់តុលាការរួចហើយ តុលាការនឹងរៀបចំកោះហៅភាគី។ ការកោះហៅតាមកាលបរិច្ឆេទ ត្រូវធ្វើដោយបញ្ជូនដីកាកោះ ឬដោយជូនដំណឹងអំពីកាលបរិច្ឆេទទៅអ្នកដែលបានបង្ហាញខ្លួននៅតុលាការចំពោះបណ្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធ។[27]

២.២.១.១ វិធីកោះហៅ

ការកោះហៅតាមកាលបរិច្ឆេទ ត្រូវធ្វើដោយបញ្ជូនដីកាកោះ ឬ ដោយការជូនដំណឹងអំពីកាលបរិច្ឆេទទៅអ្នកដែលបានបង្ហាញខ្លួននៅតុលាការចំពោះបណ្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធ។[28] ហេតុដូចនេះ វិធីកោះហៅអាចធ្វើតាមៈ

-ការជូនដំណឹងអំពីកាលបរិច្ឆេទ

ការជូនដំណឹង គឺជាវិធីដែលមានលក្ខណៈទូលាយ និងងាយស្រួលជាងវិធីនៃការបញ្ជូន ដោយអ្នកប្រតិបត្តិការបញ្ជូនអាចប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយបាន។

ចំពោះការជូនដំណឹង អំពីកាលបរិច្ឆេទ ទៅអ្នកដែលបានបង្ហាញខ្លួននៅតុលាការចំពោះបណ្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធ មានន័យថា តុលាការត្រូវប្រាប់ដោយផ្ទាល់មាត់អំពីកាលបរិច្ឆេទនោះ។ ក្រៅពីនេះមាននីតិវិធីផ្សេងទៀតដែលងាយស្រួលដូចជា ធ្វើការប្រកាសតាមទូរស័ព្ទ អ៊ីម៉ែល ប្រៃសនីយ៍ តាមសំបុត្រធម្មតា តាមរយៈបុគ្គលិកនៃការិយាល័យមេធាវីជាដើម ដើម្បីឱ្យអ្នកត្រូវទទួលការបញ្ជូនបានដឹង ហើយក្នុងនោះនីតិវិធីនៃការបញ្ជូន ក៏ជាមធ្យោបាយមួយនៃការជូនដំណឹងដែរ។

-ការបញ្ជូន

ការបញ្ជូន គឺជាការជូនដំណឹងដែលធ្វើឡើងតាមនីតិវិធីដែលច្បាប់បានកំណត់ ដើម្បីជូនដំណឹងអំពីខ្លឹមសារនៃឯកសារតាមផ្លូវបណ្តឹងចំពោះភាគី និងអ្នកដទៃទៀតដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍។ ប៉ុន្តែនីតិវិធីនេះត្រូវធ្វើឡើងតាមច្បាប់កំណត់ ដោយត្រូវតែមានរបាយការណ៍ស្តីពីការបញ្ជូន។ កិច្ចការបញ្ជូន ត្រូវធ្វើឡើងដោយក្រឡាបញ្ជី។ ក្រឡាបញ្ជីជាមន្ត្រីទទួលបន្ទុកកិច្ចការបញ្ជូន ហើយចាត់ចែងការបញ្ជូន ដោយប្រគល់អំណាច នៃការបញ្ជូនឯកសារទៅឱ្យមន្ត្រីទទួលបន្ទុកប្រតិបត្តិការបញ្ជូន។ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកប្រតិបត្តិការបញ្ជូនរួមមានៈ

- បុគ្គលិកប្រៃសណីយ៍
- អាជ្ញាសាលា
- និងក្រឡាបញ្ជីខ្លួនឯង ។[29]

[27] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤២
[28] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤២
[29] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤៦

ក្នុងការបញ្ជូនដីកាកោះ មន្ត្រីប្រតិបត្តិការបញ្ជូនពេលធ្វើការបញ្ជូនរួចត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ស្តីពីការបញ្ជូនដីកាកោះនោះជូនតុលាការ ។[30]

២.២.២ ការបង្គាប់ឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀម

ឯកសារត្រៀម គឺជាឯកសារសរសេរអំពីខ្លឹមសារដែលភាគីនឹងត្រូវថ្លែងការណ៍ នៅកាលបរិច្ឆេទបន្ទាប់ដើម្បីជូនដំណឹងជាមុនទៅភាគីម្ខាងទៀត និងតុលាការ។ គោលបំណងនៃឯកសារនេះ គឺឱ្យតុលាការ និងភាគីម្ខាងទៀតពិចារណាឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ អំពីខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ និងឱ្យត្រៀមខ្លួនចូលក្នុងកាលបរិច្ឆេទដើម្បីឱ្យការតតាំងនៅកាលបរិច្ឆេទមានការប្រព្រឹត្តទៅបានរលូន។ ដូច្នេះ គប្បីឱ្យភាគីដាក់ឯកសារនេះនៅពេលកំណត់មួយ ឱ្យបានមុនកាលបរិច្ឆេទ។

ជាការពិតពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទ គឺជាឯកសារត្រៀមដែលដើមចោទដាក់មកតុលាការ ប៉ុន្តែតុលាការក៏អាចកំណត់ឱ្យដើមចោទដាក់ឯកសារត្រៀមផ្សេងទៀត ដើម្បីអះអាងពីចំណុចជាក់លាក់ណាមួយ បានផងដែរ។ ចំពោះចុងចម្លើយវិញ តុលាការអាចកំណត់អំឡុងពេលឱ្យដាក់ឯកសារត្រៀមលើកដំបូង ឬឯកសារត្រៀមដែលសរសេរអំពីការអះអាងជាក់លាក់ណាមួយ។[31] នៅក្នុងឯកសារត្រៀមដែលចុងចម្លើយដាក់លើកដំបូងត្រូវសរសេរអំពីការឆ្លើយតប ទៅនឹងខ្លឹមសារសាលក្រមដែលដើមចោទបានទាមទារ នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង និងការទទួលស្គាល់ឬមិនទទួលស្គាល់នូវអង្គហេតុដែលដើមចោទសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង និងអង្គហេតុតវ៉ាចំពោះអង្គហេតុដែលមានសរសេរនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ជាអាទិ៍។[32]

ឯកសារត្រៀម ជាឯកសារដែលតុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យភាគីដាក់បាន ប៉ុន្តែ មិនមែនដាច់ខាតត្រូវតែដាក់នោះទេ ចំពោះឯកសារឆ្លើយតបក៏ដូចគ្នាដែរ។ ឧទាហរណ៍ថា ភាគីពុំមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើឯកសារពេលនោះមានតែឱ្យភាគីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់នៅកាលបរិច្ឆេទ។ ប៉ុន្តែដើម្បីឱ្យភាគីតតាំងគ្នាបានរលូននៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទ ហើយការជំនុំជម្រះមានប្រសិទ្ធភាពល្អ ភាគីដែលមានសមត្ថភាពធ្វើឯកសារត្រៀម គួរតែបង្គាប់ឱ្យភាគីនោះដាក់ឯកសារត្រៀមមុនកាលបរិច្ឆេទ។

២.៣ ការអនុវត្តក្នុងកាលបរិច្ឆេទ នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នៅក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ចំពោះនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល នៅពេលអនុវត្តក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីតិវិធី គឺតុលាការត្រូវឆ្លងកាត់នីតិវិធីដូចខាងក្រោម៖

[30] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៥៤ កថាខណ្ឌទី១

[31] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០២

[32] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០១ កថាខណ្ឌទី៣

២.៣.១ ការផ្សះផ្សានៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវតែសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សាលើកដំបូងជាមុនសិន លើកលែងតែយល់ឃើញថាមិនសមរម្យ។[33] ដោយសារតែ នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងកំណត់អំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬកាតព្វកិច្ចតាមច្បាប់សារធាតុ ដែលអាចចាត់ចែងបានដោយផ្អែកលើការព្រមព្រៀងរវាងភាគី ទោះបីជានៅពេលនីតិវិធីបណ្តឹងបានចាប់ផ្តើមក៏ដោយ ប្រសិនបើភាគីបានកំណត់ពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាព សិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចតាមរយៈការស្រុះស្រួលហើយភាគីសម្រេចចិត្តបញ្ចប់វិវាទនោះ គេអាចនិយាយបានថា វាជាលទ្ធផលដែលគួរឱ្យចង់បាន។ បានន័យថា ប្រសិនបើការផ្សះផ្សាទទួលបានលទ្ធផលនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់តុលាការ ភាគី ទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងពេលវេលា។ ចំពោះភាគី គឺអាចរក្សាទំនាក់ទំនងល្អរវាងភាគីទាំងសងខាង ក្នុងករណីការផ្សះផ្សាបានជោគជ័យ។ ហេតុនេះហើយ បានក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីចែងថា នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល សកម្មភាពដំបូងនៃការជម្រះក្តីតុលាការត្រូវតែណែនាំឱ្យភាគីសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សាគ្នា។ ផ្ទុយទៅវិញ បើតុលាការយល់ឃើញថា ការព្យាយាមសាកល្បងផ្សះផ្សា មិនសមរម្យទេ ដូចជាក្នុងករណីដែលសិទ្ធិ ឬកាតព្វកិច្ច ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង គឺជាប្រភេទនៃសិទ្ធិ ឬកាតព្វកិច្ចដែលមិនអាចចាត់ចែងបានដោយគ្រាន់តែផ្អែកលើការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីប៉ុណ្ណោះទេ ឬក្នុងករណីដែលអាកប្បកិរិយារបស់គូភាគី បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ពួកគេគ្មានឆន្ទៈក្នុងការផ្សះផ្សាទេនោះ តុលាការមិនចាំបាច់ណែនាំឱ្យភាគីធ្វើការផ្សះផ្សាគ្នាទៀតទេ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើតាមរយៈការវិនិច្ឆ័យអំពីស្ថានភាពនៃបណ្តឹង តុលាការយល់ឃើញថា វិវាទនោះអាចដោះស្រាយដោយការផ្សះផ្សាបាន តុលាការអាចសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សា នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនៅពេលក្រោយមក ឬ នៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តែម្តង ក៏បាន។[34] ពេលណែនាំឱ្យភាគីធ្វើការផ្សះផ្សាគ្នា តុលាការអាចប្រើវិធីសាស្ត្រឱ្យភាគីម្ខាងចេញពីបន្ទប់សិន ហើយឱ្យភាគីម្ខាងទៀតធ្វើការអះអាង រួចធ្វើបែបនេះម្តងទៀតចំពោះភាគីម្ខាងទៀតដូចគ្នា វិធីបែបនេះអាចប្រើបានតែក្នុងករណីដែលភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នាច្បាស់លាស់ឱ្យធ្វើតែប៉ុណ្ណោះ។ ពីព្រោះថា ការធ្វើបែបនេះនឹងធ្វើឱ្យនីតិវិធីនៃការផ្សះផ្សាមានភាពមិនច្បាស់លាស់ ហើយធ្វើឱ្យភាគីបាត់បង់ជំនឿទុកចិត្តលើតុលាការ ដោយសារតែភាគីម្ខាងមិនបានដឹងថា តើភាគីម្ខាងទៀតពិគ្រោះរឿងអ្វីខ្លះជាមួយតុលាការ។ វិធីសាស្ត្រដែលល្អ គឺតុលាការគួរតែធ្វើការផ្សះផ្សានៅចំពោះមុខភាគីទាំងសងខាងជាមួយគ្នាតែម្តង។

---

[33] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៤

[34] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៩៧

ប្រសិនបើការផ្សះផ្សា ធ្វើឡើងមិនទទួលបានលទ្ធផលនោះទេ តុលាការនឹងបន្តនីតិវិធីដោយបង្គាប់ឱ្យភាគីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ (២.៣.២) ធ្វើការរៀបចំនឹងកំណត់ចំណុចវិវាទ (២.៣.៣) និងការរៀបចំភស្តុតាង (២.៣.៤) ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចវិវាទ ការរៀបចំជាមុនបែបនេះ គឺដើម្បីធ្វើឱ្យការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បានរលូន និងមានភាពល្អិតល្អន់។[35]

២.៣.២ ការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី

ក្នុងពេលធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ជាដំបូងតុលាការនឹងបង្គាប់ឱ្យភាគីដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍មុន (២.៣.២.១) ហើយបន្ទាប់ពីដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ចប់ហើយ ទើបតុលាការបង្គាប់ឱ្យភាគីចុងចម្លើយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍តបវិញ (២.៣.២.២)។

២.៣.២.១ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគីដើមចោទ

បន្ទាប់ពីធ្វើការផ្សះផ្សាមិនទទួលបានលទ្ធផល តុលាការបង្គាប់ឱ្យដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ដោយសារតែ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីជ្រើសយកគោលការណ៍នៃការជម្រះក្តីដោយផ្ទាល់មាត់ នោះការដែលគ្រាន់តែដាក់ពាក្យបណ្តឹងមិនអាចក្លាយជាឯកសារបានទេ ចាំបាច់ដើមចោទត្រូវតែធ្វើសេចក្តីថ្លែង-ការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់នៅកាលបរិច្ឆេទ ដោយត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្ទាល់មាត់ជាសារធាតុអំពីខ្លឹមសារនានា។ ចំពោះសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីការទាមទារ ដើមចោទត្រូវធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពជា ការដាក់ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី (ក) ចំណែកសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលគាំទ្រការទាមទារ ដើមចោទត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈការដាក់មធ្យោបាយតទល់ (ខ)។

ក. ការដាក់ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី

ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី ជាសកម្មភាពដែលភាគីដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការ ធ្វើសកម្មភាពជាក់លាក់ណាមួយ។ ចំពោះពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តីរបស់ដើមចោទ គឺត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរូបភាពជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីពាក្យបណ្តឹង និងអំពីខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ។

ខ. ការដាក់មធ្យោបាយតទល់

មធ្យោបាយតទល់ គឺជាការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍គាំទ្រពាក្យសុំរបស់ដើមចោទ បន្ទាប់ពីដើមចោទបានដាក់ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តីនៃរឿងក្តី។ ក្នុងចំណោមមធ្យោបាយតទល់ ជាដំបូងដើមចោទត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អះអាងអំពីសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលជាការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹងសិន ប៉ុន្តែដោយសារ សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តណាមួយមិនអាចទទួលស្គាល់ដោយផ្ទាល់បាន ហេតុនេះតុលាការត្រូវប្រើវិធីសាស្ត្រ ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានតាមភាពសមហេតុផល ដើម្បីកំណត់ពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ។ ជាដំបូង តុលាការត្រូវកំណត់

[35] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៣

ថាសិទ្ធិនោះត្រូវបានគូភាគីទទួលស្គាល់ថាបង្កើតឡើងពីមុនមកឬទេ ហើយប្រសិនបើសិទ្ធិនោះបានបង្កើតឡើងមែន តើសិទ្ធិនោះត្រូវបានកំណត់ថារលត់ហើយឬនៅ។ ប្រសិនបើ សិទ្ធិនោះទទួលស្គាល់ថាបានបង្កើតឡើង តែមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ថារលត់នៅឡើយទេ សិទ្ធិនោះត្រូវបានវិនិច្ឆ័យថាមានអត្ថិភាពនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ដូច្នេះ ដើម្បីឱ្យតុលាការសម្រេចថា សិទ្ធិដែលជាខ្លឹមសារនៃការទាមទាររបស់ខ្លួនមានអត្ថិភាព ដើមចោទត្រូវធ្វើការអះអាងអង្គហេតុណាមួយដែលឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីឱ្យសិទ្ធនោះមានអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់។

២.៣.២.២ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគីចុងចម្លើយ

ពេលដែលដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួច ចុងចម្លើយនឹងត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍តប ដោយលើកឡើងនូវការទាមទារតាមរយៈការដាក់ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី (ក) និងការដាក់មធ្យោបាយការពារខ្លួន (ខ) ផងដែរ។

ក. ការដាក់ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី

ពាក្យសុំលើអង្គសេចក្តី ជាការដាក់ឯកសារទាមទាររបស់ចុងចម្លើយ ដែលសរសេរអំពីខ្លឹមសារនៃការទាមទារឱ្យទទួលស្គាល់ ច្រានចោល ឬលើកបណ្តឹងចោល។

ក្នុងករណីដែលចុងចម្លើយមិនបានដាក់ឯកសារចម្លើយទេ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវឱ្យចុងចម្លើយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ពីការទាមទាររបស់ចុងចម្លើយតាមរយៈពាក្យសុំផ្ទាល់មាត់។ ប៉ុន្តែ ទោះជាចុងចម្លើយបានដាក់ឯកសារចម្លើយជាពាក្យសុំក្នុងរូបភាព ជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួចហើយក៏ដោយ ភាគីចុងចម្លើយត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីខ្លឹមសារ នៃការទាមទាររបស់ខ្លួន នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធី-ត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ដូចការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទដែរ ពីព្រោះការដែលចុងចម្លើយគ្រាន់តែដាក់ឯកសារចម្លើយជូនតុលាការនេះ មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទេ។ ការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ក្នុងកាលបរិច្ឆេទនេះ ជាបឋមចុងចម្លើយត្រូវឆ្លើយចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទបានទាមទារ ដូចមាននៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង។ ចម្លើយដែលភាគីចុងចម្លើយត្រូវឆ្លើយចំពោះសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារ មាន ០៣(បី)ប្រភេទ ដូចតទៅ៖

- ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ។ ពេលដែលមានចុះអំពីការទទួលស្គាល់ការទាមទារក្នុងកំណត់ហេតុ កំណត់ហេតុនោះមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមដែលចូលជាស្ថាពរដែរ។[36]
- ទាមទារឱ្យច្រានចោលនូវការទាមទារ ដោយអះអាងថាគ្មានមូលហេតុនៃការទាមទារ។
- ទាមទារឱ្យលើកបណ្តឹងចោល ដោយសារពុំមានលក្ខខណ្ឌបណ្តឹង។

ខ. ការដាក់មធ្យោបាយការពារខ្លួន

[36] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២២២

មធ្យោបាយការពារខ្លួន គឺជាការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍គាំទ្រពាក្យសុំរបស់ខ្លួន ដែលចុងចម្លើយត្រូវធ្វើនៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល។

ក្នុងចម្លើយចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារ ករណីដែលចុងចម្លើយទាមទារឱ្យច្រានចោលនូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ តុលាការត្រូវឱ្យចុងចម្លើយធ្វើការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ចំពោះអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ តទៅទៀត។ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការអះអាងរបស់ដើមចោទ ចុងចម្លើយអាចនឹងធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ តាមរយៈការបង្ហាញមធ្យោបាយការពារខ្លួន ដែលជាអង្គហេតុតវ៉ា ឬគេហៅថា ការតវ៉ា។ ការតវ៉ា ជាអង្គហេតុដែលអះអាងដោយចុងចម្លើយ ដើម្បីបង្កើតជាឧបសគ្គនៃការកកើតសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ឬការរំលត់សិទ្ធិដែលកើតឡើងម្តងរួចហើយ ឬការរារាំងនូវការអនុវត្តសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដែលអះអាងដោយដើមចោទ។ ការតវ៉ានេះ អាចគិតថាជាការអះអាងចម្បងរបស់ចុងចម្លើយ ។

២.៣.៣ ការរៀបចំ និងកំណត់ចំណុចវិវាទ

បន្ទាប់ពីភាគីបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍រួចរាល់ហើយ តុលាការត្រូវធ្វើការរៀបចំនិងកំណត់ចំណុចវិវាទ ដោយត្រូវរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់ភាគី ជាមុនសិន (២.៣.៣.១) បន្ទាប់មកទៀតទើបធ្វើការកំណត់ចំណុចវិវាទ (២.៣.៣.២)។

២.៣.៣.១ ការរៀបចំការអះអាងរបស់ភាគី

កម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង ជាសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដែលភាគីដើមចោទបានអះអាងក្នុងការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹង។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីអាចឱ្យតុលាការសម្រេចអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តបាន ត្រូវតែមានការបំភ្លឺរបស់ភាគីអំពីទំនាក់ទំនងអង្គហេតុនៃរឿងក្តី ដោយតុលាការត្រូវរៀបចំការអះអាងរបស់ ភាគីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។ នៅពេលដើមចោទធ្វើការអះអាងនូវអង្គហេតុទាំងឡាយដែលគាំទ្រពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួនចប់ ចុងចម្លើយអាចធ្វើការ ឬមិនទទួលស្គាល់អង្គហេតុនោះ ហើយចុងចម្លើយ ក៏អាចលើកឡើងនូវអង្គហេតុតវ៉ាទៅលើការទាមទាររបស់ដើមចោទផងដែរ។ ហេតុនេះ ការអះអាងរបស់ភាគីទាំងពីរ គឺមានអង្គហេតុច្រើន ដែលនាំឱ្យតុលាការត្រូវស្នើឱ្យភាគីដកការអះអាងអំពីអង្គហេតុ ដែលមិនមានផលប្រយោជន៍ដល់ការសម្រេចអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង និងផាត់ចោលនូវអង្គហេតុទាំងឡាយដែលភាគីអះអាងដូចគ្នា។ ចំណែកការអះអាងដែលអាចឱ្យតុលាការសម្រេចអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាព នៃសិទ្ធិជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង តុលាការនឹងរៀបចំការអះអាងនោះ ហើយឱ្យភាគីម្ខាងទៀតធ្វើការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងបានអះអាងអំពីអត្ថិភាពនៃអង្គហេតុណាមួយ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៦ បានបែងចែកអាកប្បកិរិយារបស់ភាគីម្ខាងទៀតជា០៤បែប ដូចខាងក្រោម៖

- ភាគីម្ខាងទៀតបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍បដិសេធនូវអត្ថិភាពនៃអង្គហេតុនោះ ជាអាកប្បកិរិយាបដិសេធ ឬមិនទទួលស្គាល់។
- ភាគីម្ខាងទៀតបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃអង្គហេតុនោះ ជាអាកប្បកិរិយាសារភាព ឬទទួលស្គាល់។
- ភាគីម្ខាងទៀតបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ថា ខ្លួនមិនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃអង្គហេតុនោះទេ ជាអាកប្បកិរិយា មិនបានដឹង។
- ភាគីម្ខាងទៀត មិនឆ្លើយអ្វីទាំងអស់។

ដើម្បីឱ្យការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់នេះ មានអានុភាពបាន សំខាន់មិនត្រូវមើលតែឯកសារ ដូចជាឯកសារចម្លើយរបស់ភាគី ជាអាទិ៍ទេ ចាំបាច់ត្រូវក្តាប់ឱ្យបាននូវចិត្តគំនិតរបស់ភាគី។ ពេលដែលការអះអាងរបស់ដើមចោទ ឬការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់របស់ចុងចម្លើយមានភាពមិនច្បាស់លាស់ តុលាការត្រូវទាមទារឱ្យបំភ្លឺ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់។

២.៣.៣.២ ការកំណត់ចំណុចវិវាទ

ចំណុចវិវាទ ជាចំណុចទាំងឡាយដែលភាគីប្រកែកគ្នា។ ហេតុនេះក្នុងការកំណត់ចំណុចវិវាទ តុលាការត្រូវពិចារណាអាកប្បកិរិយារបស់ភាគី។ អង្គហេតុដែលភាគីបដិសេធ (មិនទទួលស្គាល់) នោះជាចំណុចវិវាទ ប៉ុន្តែបើអង្គហេតុនោះត្រូវបានភាគីសារភាព(ទទួលស្គាល់) វាមិនមែនជាចំណុចវិវាទទេ។ បញ្ហានឹងត្រូវមាននៅពេលដែលភាគីឆ្លើយថា ខ្លួនមិនបានដឹង និងករណីដែលភាគីមិនឆ្លើយអ្វីទាំងអស់។ ចំពោះសេចក្តីថ្លែងការដែលភាគីឆ្លើយថា មិនបានដឹង ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៦ សន្មតថាអាកប្បកិរិយានោះ ជាការតវ៉ាចំពោះអង្គហេតុដែលវានឹងក្លាយជាចំណុចវិវាទ។[37] រីឯ ករណីដែលភាគី នៅស្ងៀមមិនឆ្លើយអ្វីទាំងអស់ ត្រូវចាត់ទុកថាភាគីបានសារភាពអំពីអង្គហេតុនោះ លើកលែងតែតុលាការយល់ឃើញថាអាកប្បកិរិយាទាំងស្រុងរបស់ភាគីនោះ បានតវ៉ាចំពោះអង្គហេតុនោះ ។[38] ដោយសារការមិនឆ្លើយរបស់ភាគី ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការសារភាព ឬទទួលស្គាល់ ទើបអង្គហេតុនោះមិនក្លាយជាចំណុចវិវាទ ។

ក្នុងការកំណត់ចំណុចវិវាទ តុលាការត្រូវស្វែងរកប្រភពពិតប្រាកដនៃវិវាទ ដោយត្រូវស្វែងរកចំណុចស្នូលនៃអង្គហេតុដែលមានវិវាទ ទើបអាចឆ្លើយតបទៅនឹងការកំណត់ពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តតាមច្បាប់សារធាតុ ។ មានន័យថា ពេលដែលចំណុចវិវាទត្រូវបានដោះស្រាយរួច នោះតុលាការអាចសម្រេចដោយចេញសាលក្រមដើម្បីបញ្ចប់រឿងក្តីបាន ។

[37] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៩៦

[38] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៣

ក្នុងការកំណត់ចំណុចវិវាទ តុលាការអាចប្រើជាប្រយោគសំណួរ ឬជាប្រយោគធម្មតា ។

២.៣.៤ ការរៀបចំភស្តុតាង

ភាពចាំបាច់ដែលត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ឬអត់ អាស្រ័យទៅតាមអាកប្បកិរិយាទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់របស់ភាគី។ ដូច្នេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ តើត្រូវពិនិត្យភស្តុតាងទៅលើអង្គហេតុណាមួយ នោះចម្លើយទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់របស់ភាគីពិតជាសំខាន់ណាស់។ ហើយអង្គហេតុដែលមានវិវាទ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ។

ភស្តុតាងត្រូវបញ្ជាក់ចែកជា៥ (ប្រាំ) ប្រភេទ គឺ៖

- ការសាកសួរសាមីភាគី
- ការសាកសួរសាក្សី
- ការធ្វើកោសលវិច័យ
- ភស្តុតាងជាឯកសារ
- និងការត្រួតពិនិត្យ។

ដើម្បីអាចឱ្យតុលាការធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាង នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការរៀបចំភស្តុតាងនៅក្នុងនិតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ជាមុនសិន។ ប៉ុន្តែការរៀបចំភស្តុតាងនេះ តុលាការមិនអាចបង្គាប់ឱ្យភាគីដាក់ភស្តុតាងណាមួយទៅតាមការយល់ឃើញនោះឡើយ។ បានន័យថា ភាគីដែលមានបំណងឱ្យតុលាការធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងរបស់ខ្លួន គឺត្រូវស្នើសុំមកតុលាការ (២.៣.៤.១) ជាមុន ទើបតុលាការធ្វើការសម្រេចទៅតាមការស្នើសុំនោះ (២.៣.៤.២) ។

២.៣.៤.១ ការស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាង

ភាគីដែលបានស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាង ត្រូវកំណត់ឱ្យបានជាក់លាក់នូវអង្គហេតុដែលត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ ហើយគប្បីបំភ្លឺឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីអង្គហេតុដែលត្រូវបញ្ជាក់ និងទំនាក់ទំនងរវាងអង្គហេតុ និងភស្តុតាង។ ការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយការផ្តល់ឯកសារដែលសាមីភាគីមាន ឬដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតុលាការ ដើម្បីតុលាការបង្គាប់ឱ្យម្ចាស់ឯកសារផ្តល់ឯកសារនោះ។ ភាគីដែលបានស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ ត្រូវបញ្ជាក់ថា ឯកសារនោះធ្វើឡើងដោយត្រឹមត្រូវ។ ចំពោះឯកសារឯកជនដែលសន្មតថាធ្វើឡើងដោយត្រឹមត្រូវ ជាឯកសារដែលមានចុះហត្ថលេខាសាមីភាគី ឬអ្នកតំណាង។

២.៣.៤.២ ការសម្រេចទៅលើភស្តុតាង

តុលាការត្រូវសម្រេចទទួលយក ឬមិនទទួលយកនូវការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាងរបស់ភាគី តាមរយៈដីកាសម្រេច។ ការចេញដីកាសម្រេច ខុសពីសាលក្រម ដោយដីកាសម្រេចមិនចាំបាច់ធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏បាន

ដែរ ឱ្យតែបានជូនដំណឹងដល់ភាគីតាមវិធីដែលអាចទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ។ បានន័យថា ការចេញដីកាសម្រេច ធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏បាន ឬជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់មាត់អំពីការសម្រេចក្នុងកាលបរិច្ឆេទក៏បាន។ ក្នុងករណីដែលបានជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេច ក្រឡាបញ្ជីត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវហេតុការណ៍ និងវិធីជូនដំណឹង ដាក់ក្នុងសំណុំរឿង។

ក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការអាចធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារក្នុងពេលកំណត់ណាមួយបាន ដោយមានការកម្រិតជាចាំបាច់ដើម្បីធ្វើការរៀបចំចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តី និងរៀបចំភស្តុតាងប៉ុណ្ណោះ។[39] ចំពោះភស្តុតាង ០៤ ប្រភេទទៀត គឺតុលាការត្រូវទុកទៅពិនិត្យនៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។ ពេលពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ តុលាការត្រូវមើល និងអានសំណៅឯកសារដើមនៃឯកសារដែលភាគីបានដាក់ឱ្យ។ ក្រោយពេលតុលាការពិនិត្យភស្តុតាងហើយ ជាធម្មតាត្រូវសងសំណៅដើមឱ្យភាគីវិញ ហើយបញ្ចូលឯកសារចម្លងទៅក្នុងសំណុំរឿង ប៉ុន្តែ បើយល់ឃើញថាចាំបាច់តុលាការអាចឃាត់ទុកឯកសារនោះបាន។

២.៣.៤.៣ កំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មានសកម្មភាពច្រើនដែលត្រូវបានធ្វើដោយចៅក្រម ភាគី ឬអ្នកតំណាង ហើយសកម្មភាពនេះមិនអាចបញ្ជាក់បានទេ ប្រសិនបើពុំមានការកត់ត្រា។ មួយវិញទៀត កំណត់ហេតុនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់តុលាការជាន់ខ្ពស់ក្នុងការពិនិត្យលើចំណាត់ការរបស់តុលាការដែលបានធ្វើកំណត់ហេតុនោះ។

ក. អ្នកធ្វើកំណត់ហេតុ

មួយវិញទៀត កំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវឱ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ[40] ដូចនេះអ្នកដែលមានតួនាទីធ្វើកំណត់ហេតុ គឺក្រឡាបញ្ជីដែលជាអ្នកមានសមត្ថកិច្ច។

ខ. ទម្រង់កំណត់ហេតុ

ក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវឱ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល នៅគ្រប់កាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ។[41] នៅក្នុងកំណត់ហេតុ ត្រូវមានចំណុចដូចខាងក្រោមៈ

- ចំណុចជារូបមន្ត

---

[39] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៦

[40] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៩

[41] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៩

- សញ្ញាណរឿងក្តី
- ឈ្មោះចៅក្រម និងក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និងអ្នកបកប្រែដែលបានបង្ហាញខ្លួន
- ពេលវេលា និងទីកន្លែង។

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និងក្រឡាបញ្ជី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុ។[42]

- ចំណុចជាសារធាតុ

ក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ក្រឡាបញ្ជីត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ ហើយជាពិសេស គឺត្រូវកត់ត្រាឱ្យច្បាស់នូវចំនុចដូចខាងក្រោម៖

- ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ និងចម្លើយតបរបស់ចុងចម្លើយចំពោះការទាមទារ។
- ខ្លឹមសារនៃអង្គហេតុដែលបានអះអាង និងការស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាង
- ការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់របស់ភាគីចំពោះអង្គហេតុដែលបានអះអាងដោយ ភាគីម្ខាងទៀត និងការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ចំពោះភាពត្រឹមត្រូវនៃឯកសារ ។
- ការដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និងការទទួលស្គាល់ការទាមទារ។
- ចំណុចដែលតុលាការបង្គាប់ឱ្យកត់ត្រា និងចំណុចដែលតុលាការអនុញ្ញាតឱ្យកត់ត្រា តាមការទាមទាររបស់ភាគី
- ការសម្រេចសេចក្តីដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនោះ ដោយមិនធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (ការចេញដីកាសម្រេចដោយផ្ទាល់មាត់)។

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល អាចមានសកម្មភាពផ្សេងៗកើតឡើងដូចជា៖

- ការបំបែក ឬការបញ្ចូលរឿងក្តី[43]
- ការបន្ថែម និងការផ្លាស់ប្តូរកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង[44]
- ការធ្វើបណ្តឹងតប[45]

---

[42] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១១០
[43] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១១១
[44] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៩៩
[45] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៨៤

- ការតវ៉ាចំពោះការដឹកនាំនីតិវិធី[46]
- ការប្តឹងតវ៉ាចំពោះសេចក្តីកត់ត្រានៃកំណត់ហេតុ ស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ជាអាទិ៍[47]
- ការសុំដកហូតចៅក្រមពីសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះ[48]
- ការស្នើសុំដីកាសម្រេចឱ្យផ្តល់ឯកសារ
- ការធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀត
- បណ្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម[49] ។

[46] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៩១

[47] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១១២

[48] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៧

[49] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៨

ជំពូកទី៣
ការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់
ការទាញហេតុផល

ជំពូកទី៣

ការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ត្រូវបានចាប់ផ្ដើមឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅរហូតមកដល់ពេលនេះ ក៏ត្រូវបានបញ្ចប់ផងដែរ។ ប៉ុន្តែ សួរថា នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនឹងត្រូវបញ្ចប់នៅពេលណា? (៣.១) ហើយពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមតុលាការត្រូវបំពេញសកម្មភាពអ្វីខ្លះ? (៣.២) និងវាបង្កើតអានុភាពអ្វីខ្លះនៅពេលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុបានបញ្ចប់ (៣.៣)។

៣.១ ពេលវេលាដែលត្រូវបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ពេលវេលានៃការបញ្ចប់ គឺប្រែប្រួលទៅតាមគោលបំណង នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល។ មានន័យថា នៅពេលគោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបានបំពេញ នោះនីតិវិធីនឹងត្រូវបញ្ចប់ (៣.១.១) ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះទោះជាគោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលមិនទាន់បំពេញក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីត្រូវតែបញ្ចប់ដែរ (៣.១.២)។

៣.១.១ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបានបំពេញ

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបង្កើតឡើង ដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពងាយស្រួល និងឆាប់រហ័សដល់នីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តាមរយៈការរៀបចំនឹងកំណត់ចំណុចវិវាទ និងការរៀបចំភស្តុតាងឱ្យបានច្បាស់លាស់។ នៅពេលដែលការរៀបចំនឹងកំណត់ចំណុចវិវាទ និងការរៀបចំភស្តុតាង កំណត់បានជាក់លាក់ហើយ នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុនឹងត្រូវបញ្ចប់។ ចំណែកឯ ការធ្វើនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលប៉ុន្មានលើកនោះ ច្បាប់មិនបានកំណត់ទេ សំខាន់ឱ្យតែតុលាការអាចបំពេញគោលបំណងនៃនីតិវិធី គឺការរៀបចំនឹងកំណត់ចំនុចវិវាទ និងការរៀបចំភស្តុតាង បានជាក់លាក់។

៣.១.២ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលមិនទាន់បំពេញ

មានករណីមួយចំនួន ទោះជាគោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលមិនទាន់បំពេញក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីត្រៀមត្រូវបញ្ចប់ដែរ ដូចជា៖

- អវត្តមានរបស់ភាគីក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ករណីភាគីអវត្តមាន នោះនឹងធ្វើឱ្យនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបញ្ចប់ ទោះជាការអវត្តមាននោះ គឺអវត្តមានភាគីម្ខាង ឬអវត្តមានភាគីទាំងសងខាងក៏ដោយ។

- **ករណីអវត្តមានភាគីម្ខាង**

ក្នុងនីតិវិធីត្រៀម ពេលមានភាគីម្ខាងអវត្តមាន ភាគីនោះអាចជាភាគីដើមចោទ ហើយពេលខ្លះអាចជាភាគីចុងចម្លើយផងដែរ។

ក.ករណីអវត្តមានភាគីដើមចោទ

ប្រសិនបើដើមចោទអវត្តមាន ឬមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទលើកទី១ នៃនីតិវិធីត្រៀម-សម្រាប់ការទាញហេតុផលទេ តុលាការត្រូវសម្រេចច្រានចោលការទាមទាររបស់ដើមចោទដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ។[50] ដោយសារ ភាគីដើមចោទជាបុគ្គលដែលដាក់ពាក្យបណ្ដឹងមកតុលាការដើម្បីទាមទារឱ្យតុលាការសម្រេចពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរបស់ខ្លួន តែបើដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួនទេ បាននន័យថាដើមចោទគ្មានឆន្ទៈក្នុងការទាមទារតាមនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងនោះទេ ដូច្នេះតុលាការសម្រេចច្រានចោលការទាមទាររបស់ដើមចោទ។

ខ. ករណីអវត្តមានភាគីចុងចម្លើយ

ប្រសិនបើភាគីចុងចម្លើយអវត្តមាន ឬមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទលើកទី១ នៃនីតិវិធីត្រៀម-សម្រាប់ការទាញហេតុផលទេ តុលាការត្រូវបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមភ្លាមៗ ហើយកំណត់នូវកាលបរិច្ឆេទលើកទី១ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។[51] ត្រង់ចំណុចនេះ តុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខ ដូចករណីដើមអវត្តមាននោះទេ ពីព្រោះថា ចុងចម្លើយមិនបានចូលរួមក្នុងនីតិវិធីត្រៀម អាចមានករណីដែលការទាមទាររបស់ដើមចោទមិនសមហេតុផល ដូច្នេះ ទាមទារឱ្យមានការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។ ម្យ៉ាងទៀត តុលាការក៏មិនអាចចេញសាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយមិនឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បានទេ ហេតុដូច្នេះ តុលាការត្រូវតែកំណត់កាលបរិច្ឆេទ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។

- **ករណីអវត្តមានភាគីទាំងសងខាង**

ករណីដែលភាគីទាំងសងខាងអវត្តមាន ឬមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀម-សម្រាប់ការទាញហេតុផលលើកដំបូង ហើយមិនបានដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការកំណត់កាលបរិច្ឆេទជាថ្មីក្នុងអំឡុងពេល១(មួយ)ខែ នោះត្រូវចាត់ទុកថា ភាគីដើមចោទបានដកពាក្យបណ្ដឹង។ ហើយក៏ត្រូវចាត់ទុកថា បានដកពាក្យបណ្ដឹងផងដែរ ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាល-

[50] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២០០ កថាខណ្ឌទី១

[51] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២០១ កថាខណ្ឌទី១

បរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ២(ពីរ)ដង ជាប់គ្នា។[52] ការចាត់ទុកដូច្នេះ គឺដោយសារតែភាគីទាំងសងខាងគ្មានបំណងទាមទារសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត តាមនីតិវិធីបណ្ដឹងនោះទេ។

- ការផ្សះផ្សាទទួលបានជោគជ័យ

ក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការអាចធ្វើការផ្សះផ្សាបាន។[53] ក្នុងការផ្សះផ្សាលទ្ធផលដែលអាចទទួលបានមានដូចជា ការដកពាក្យបណ្ដឹង ការសះជា ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និងការលះបង់ការទាមទារ។ ករណីមានការដកពាក្យបណ្ដឹងនោះនឹងធ្វើឱ្យពាក្យត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានចាត់ការតាំងពីដំបូង។[54] ចំណែកឯ ការសះជា ការលះបង់នូវការទាមទារ និងការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ត្រូវបានកត់ត្រានៅកំណត់ហេតុ ហើយកំណត់ហេតុនេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ។[55]

- ការបញ្ចប់បណ្ដឹងដោយសារភាគីទទួលមរណភាព ឬការរួមបញ្ចូលគ្នានៃនីតិបុគ្គល

ក្នុងករណីដែលភាគីបានទទួលមរណភាព ឬបានរលត់ដោយការរួមបញ្ចូលគ្នានៃនីតិបុគ្គលហើយគ្មានអ្នកទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ ឬកាតព្វកិច្ចដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹង ឬសិទ្ធិ ឬកាតព្វកិច្ចនោះបានធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលតែម្នាក់ នោះនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងត្រូវបានបញ្ចប់។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវចេញសាលក្រមប្រកាសបញ្ចប់បណ្ដឹងនោះ។[56]

៣.២ សកម្មភាពដែលត្រូវបំពេញនៅពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ពេលដែលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុត្រូវបានបញ្ចប់ តុលាការត្រូវបញ្ជាក់ពីអង្គហេតុដែលត្រូវបំភ្លឺជាមួយភាគី (៣.២.១) បន្ទាប់មកត្រូវធ្វើការកំណត់កាលបរិច្ឆេទលើកទី១ នៅនីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (៣.២.២) តែម្ដង។

៣.២.១ ការបញ្ជាក់អំពីអង្គហេតុដែលត្រូវធ្វើការបំភ្លឺ

ពេលបានរៀបចំចំណុចវិវាទរួចរាល់ហើយ មុនបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវបញ្ជាក់ជាមួយភាគី អំពីអង្គហេតុដែលត្រូវធ្វើការបំភ្លឺតាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាង នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។[57] បានន័យថា ភាគីត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ថាអង្គហេតុណាខ្លះជាចំណុចវិវាទ ដែល

[52] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២១៩

[53] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា៩៧

[54] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២១៨ កថាខណ្ឌទី១

[55] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២២២

[56] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១៧៤

[57] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៧

ត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការពិនិត្យភស្តុតាងដោយការទទួលស្គាល់រួមគ្នារវាងភាគី និងតុលាការ ហើយចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើការបញ្ជាក់ដោយខានពុំបាន តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាងជាសមូហវិធី នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

៣.២.២ ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១

ពេលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបានចប់សព្វគ្រប់ហើយ តុលាការត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទលើកទី១ ដើម្បីធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយត្រូវកោះហៅគូភាគីមកចូលរួម។[58]

ការកំណត់កាលបរិច្ឆេទទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវធានាថា គូភាគីអាចមានវត្តមានបាន ជាការគោរពនូវគោលការណ៍ចំពោះមុខ។[59] តុលាការត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទតាមពាក្យសុំ ឬកំណត់ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ។ ការផ្លាស់ប្តូរកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេ លើកលែងតែករណីដែលមានមូលហេតុមិនអាចជៀសវាងបាន។

ចំពោះការកោះហៅឱ្យគូភាគីចូលរួមតាមកាលបរិច្ឆេទ តុលាការអាចធ្វើតាមរយៈការជូនដំណឹង ឬដោយបញ្ជូនដីកាកោះក៏បាន។[60]

៣.៣ អានុភាពនៃការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

ពេលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ គឺហាមមិនឱ្យភាគីដាក់មធ្យោបាយតទល់ឬការពារខ្លួនបាទទៀតទេ។ បើភាគីនូវតែដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬមធ្យោបាយការពារខ្លួនមកកាន់តុលាការទៀត តុលាការនឹងធ្វើការលើកចោលនូវមធ្យោបាយតទល់ ឬមធ្យោបាយការពារខ្លួននោះ (៣.២.១) ប៉ុន្តែ មានករណីលើកលែងមួយចំនួន (៣.២.២) ផងដែរ។[61]

៣.៣.១. ការលើកចោលមធ្យោបាយតទល់ ឬមធ្យោបាយការពារខ្លួន

ក្រោយពីបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលហើយ ភាគីមិនអាចដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬមធ្យោបាយការពារខ្លួនថ្មីបានទៀតទេ។ បើអនុញ្ញាតឱ្យគូភាគីដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួននៅក្រោយការបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀម នឹងធ្វើឱ្យចំណុចវិវាទដែលបានកំណត់រួចរាល់តាមរយៈការរៀបចំការអះអាងរបស់គូភាគី និងការរៀបចំភស្តុតាងទុកពិនិត្យនៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់គ្មានខ្លឹមសារ ហើយធ្វើឱ្យមានការយឺតយ៉ាវដល់នីតិវិធីបណ្តឹង។

[58] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១១៣

[59] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១១៥ កថាខណ្ឌទី១

[60] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២៤២

[61] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា១០៨

៣.៣.២ ករណីលើកលែង

ករណីដែលតុលាការសម្រេចទទួលយកមធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន រួមមាន៖

- មធ្យោបាយដែលទាក់ទងនឹងចំណុចដែលតុលាការត្រូវស្រាវជ្រាវដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ។ ឧទាហរណ៍៖ ការបញ្ជាក់អំពី អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសមត្ថកិច្ចតុលាការ និងអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃមូលហេតុដកហូតសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះក្តី ជាអាទិ៍។

- មធ្យោបាយ ដែលមិនធ្វើឱ្យមានការយឺតយ៉ាវដល់នីតិវិធីបណ្តឹង។ ឧទាហរណ៍៖ ភាគីស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាង ដែលអាចពិនិត្យភ្លាមៗបាន ដូចជា ឯកសារដែលភាគីដាក់តាមខ្លួនមក ឬសាក្សីដែលភាគីនាំមកជាមួយ ក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តែម្តង ។

- ករណីដែលភាគីបានធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ដំបូងថា ខ្លួនមិនអាចដាក់មធ្យោបាយនោះ នៅមុនពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបាន ដោយគ្មានកំហុស ។ ឧទាហរណ៍ ភាគីបានអះអាងអង្គហេតុដែលកើតឡើង នៅក្រោយពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬករណីដែល ភាគីស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាងដែលទើបនឹងរកឃើញ ជាអាទិ៍ ។

តុលាការនឹងធ្វើការសម្រេចទទួលយកនូវមធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនតាមរយៈដីកាសម្រេច។ ក្នុងករណី ភាគីបានដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន នៅមុនកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការនឹងធ្វើដីកាសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចនេះទៅកាន់ភាគី។ នៅក្នុងការជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេច តុលាការនឹងបង្គាប់ឱ្យក្រឡាបញ្ជី ចាត់ចែងធ្វើដីកាបញ្ជូននេះ ដើម្បីបានរបាយការណ៍ស្តីពីការបញ្ជូន ដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើភាគីបានដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តុលាការនឹងចេញដីកាសម្រេចដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយជូនដំណឹងទៅកាន់ភាគី នូវកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នោះតែម្តង។

❖ **អញ្ញត្រកម្ម**

នៅពេលតុលាកាធ្វើការផ្សះផ្សាអាចទទួលបានលទ្ធផលមានដូចជា៖

- ការដកពាក្យបណ្តឹង គឺជាសកម្មភាពដកមួយភាគ ឬច្រើន ឬទាំងស្រុងនូវពាក្យសុំទាមទារឱ្យចេញសាលក្រមតាមរយៈបណ្តឹងដោយដើមចោទ។ ការដកពាក្យបណ្តឹង ជាគោលការណ៍ត្រូវ ធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។[62] ប៉ុន្តែការដកពាក្យបណ្តឹងនៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល អាចដកពាក្យបណ្តឹង

[62] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២១៧ កថាខណ្ឌទី៣ វាក្យខណ្ឌទី១

ដោយផ្ទាល់មាត់បាន។[63] ករណីមានការដកពាក្យបណ្តឹងនោះនឹងធ្វើឱ្យពាក្យបណ្តឹង ត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានចាត់ការតាំងពីដំបូង។[64]

- ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ គឺជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍តាមផ្លូវបណ្តឹងរបស់ដើមចោទដែលទទួលស្គាល់ឯងថា ការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ពុំមានភាពត្រឹមត្រូវ។ ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុដែលមានអានុភាព ដូចសាលក្រមស្ថាពរ។
- ការលះបង់នូវការទាមទារ គឺជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍តាមផ្លូវបណ្តឹងរបស់ចុងចម្លើយដែលទទួលស្គាល់ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌថា ការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹងរបស់ដើមចោទមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ។ ការលះបង់នូវការទាមទារ ត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុដែលមានអានុភាព ដូចសាលក្រមស្ថាពរ។
- ការសះជា គឺសំដៅទៅលើកិច្ចសន្យាមួយដែលភាគីបានព្រមព្រៀងបញ្ចប់វិវាទដែលមានរវាងគ្នា និងគ្នាសោយសម្បទានទៅវិញទៅមក។ ការសះជា គឺធ្វើឡើងតាមរយៈកំណត់ហេតុសះជា ដែលមានអានុភាពដូចសាលក្រមស្ថាពរ។

ជារួមមក ការសះជា ការលះបង់នូវការទាមទារ និងការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ត្រូវបានកត់ត្រានៅកំណត់ហេតុ ហើយកំណត់ហេតុនេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ។[65]

[63] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២១៧ កថាខណ្ឌទី៣ វាក្យខណ្ឌទី២

[64] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២១៨ កថាខណ្ឌទី១

[65] ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា២២២

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន
និងអនុសាសន៍

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានធ្វើការស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទស្តីពី «នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល» គឺតុលាការត្រូវរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់ភាគី បំភ្លឺនូវចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តីដែលគូភាគីមិនយល់ស្រប និងរៀបចំភស្តុតាងដែលទាក់ទងនឹងចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តីនោះ ដើម្បីអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឱ្យ បានល្អិតល្អន់។ បន្ទាប់ពីបានធ្វើការបកស្រាយដូចខាងលើ សង្កេតឃើញថា នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល គឺជានីតិវិធីដ៏សំខាន់ ដែលមិនអាចខ្វះបាននៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ពីព្រោះថា នីតិវិធីនេះបានជួយសម្រួលដល់ នីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឱ្យដំណើរការទៅបានយ៉ាងរលូន និងមានភាពច្បាស់លាស់នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ម្យ៉ាងវិញទៀត ចំពោះការដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដោយចេតនាទុច្ចរិត ឬមិនស្មោះត្រង់របស់ភាគី នៅពេលបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលឡើយ។ បញ្ហានេះតែងតែកើតមានឡើងជាញឹកញាប់ ដែលភាគីណាមួយឆ្លៀតឱកាសដោយមិនគោរពនៅគោលការណ៍ស្មោះត្រង់ដែលតុលាការបានព្រមទទួលយកនូវសកម្មភាពទាំងនោះ ហើយបានបង្កឱ្យមានភាពខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរទៅលើភាគីម្ខាងទៀត។ សកម្មភាពទាំងនោះបានបង្កឱ្យភាគីម្ខាងទៀតមិនអាចមានឱកាសសម្រាប់ការពារខ្លួន ឬតទល់ ហើយទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ក៏សិទ្ធិនៃការដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនត្រូវបានទទួលស្គាល់ចំពោះភាគីដៃ លសុចរិត ក្នុងករណីដែលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលត្រូវបានបញ្ចប់ក៏ដោយ។

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ក៏ជាមូលដ្ឋានដែលឱ្យតុលាការចេញសាលក្រមឱ្យឆ្លើយតបជាមួយនឹងការអះអាងរបស់ភាគីផងដែរ។ ប្រសិនបើ នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ដំណើរការដោយមិនមានភាពច្បាស់លាស់ទេ តុលាការក៏មិនអាចបន្តនីតិវិធីនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងជាសមូហវិធី ហើយត្រូវបង្វិលនីតិវិធីត្រឡប់ទៅនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលឡើងវិញដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ជូនភាគី ហើយក៏ជាមូលហេតុដែលនាំឱ្យនីតិវិធីយឺតយ៉ាវផងដែរ។ ដូច្នេះហើយដើម្បីជៀសវាងការអូសបន្លាយពេលវេលា និងការផ្តល់យុត្តិធម៌ជូនភាគីមានការយឺតយ៉ាវ គឺទាមទារឱ្យតុលាការត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ដើម្បីស្វែងរកចំណុចស្នូលនៃវិវាទ។

ជាការពិតណាស់ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ត្រូវបានដឹកនាំដោយតុលាការ ចំណែកគូភាគីជាអ្នកធ្វើសកម្មភាពទៅតាមការបង្គាប់ ឬការអនុញ្ញាតរបស់តុលាការ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងដំណើរការនីតិវិធី គូភាគីដែលមានវិវាទនឹងគ្នា តែងតែធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីប្រយោជន៍រៀងៗខ្លួន ជាហេតុនាំឱ្យតុលាការពិបាកក្នុងការដឹកនាំចាត់ចែង និងគ្រប់គ្រងនីតិវិធីឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយរលូន មានភាពច្បាស់លាស់ និងមានប្រសិទ្ធភាពណាស់។ ហេតុនេះហើយ ត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការមានចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ ដើម្បីឱ្យនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការ

ទាញហេតុផលប្រព្រឹត្តទៅបានល្អ ហើយចៅក្រមក៏ត្រូវរក្សាទំនាក់ទំនងល្អជាមួយចៅក្រមដទៃទៀតផងដែរ នៅពេលជួបប្រទះបញ្ហាក្នុងកិច្ចនីតិវិធី និងអាចផ្លាស់ប្តូរយោបល់គ្នា តាមរយៈការផ្លាស់ប្តូរមតិទៅវិញទៅមកដើម្បីស្វែងដំណោះស្រាយ។

សរុបសេចក្តីមក នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ដែលបានយកមកបកស្រាយខាងលើនេះ ទោះបីជាមិនបានបកស្រាយបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ តែនាងខ្ញុំសង្ឃឹមថាការបកស្រាយមួយនេះនឹងអាចមានសារៈប្រយោជន៍នៅពេលដែលជួបបញ្ហានៅក្នុង ដំណាក់កាលនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនេះ និងអាចជាពន្លឺសម្រាប់ជំនួយដល់ស្មារតីផងដែរ។

អនុសាសន៍

បច្ចុប្បន្ននេះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងសព្វថ្ងៃនេះ យើងឃើញថា ជម្លោះនៅក្នុងរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីកើតមានច្រើនជាបន្តបន្ទាប់ ទាំងរឿងអង្គសេចក្ដី និងរឿងមិនមែនអង្គសេចក្ដី។ នៅក្នុងរឿងក្ដីអង្គសេចក្ដី ដែលតម្រូវឱ្យមានភាពឆាប់រហ័ស ដើម្បីធ្វើការសម្រេចសេចក្ដីដោយគ្មានភាពយឺតយ៉ាវ ដែលមិនធ្វើឱ្យមានការបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍របស់ភាគីនៃរឿងក្ដី។ ថ្វីត្បិតតែនៅក្នុងទ្រឹស្ដីមិនមានជួបបញ្ហា ប៉ុន្តែការអនុវត្តជាក់ស្ដែង ជួបប្រទះនូវបញ្ហាមួយចំនួនផងដែរ។ ដើម្បីរក្សាជំនឿទុកចិត្តពីសាធារណៈជនចំពោះប្រព័ន្ធតុលាការ គប្បីមានការចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាដែលកើតមានដូចជា៖

-ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការ គឺជាការពិចារណាទៅលើកម្រិតយល់ដឹងរបស់ភាគីហើយតុលាការក៏ត្រូវគោរពនូវគោលការណ៍អកម្ម ដោយមិនអនុញ្ញាតឱ្យជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គលឯកជនទេ។ តុលាការត្រូវស្វែងរកចំណុចកណ្ដាលមួយ ដើម្បីប្រើប្រាស់សិទ្ធិបំភ្លឺឱ្យស្របតាមស្មារតីច្បាប់ មិនទទួលបានជំនឿទុកចិត្តរបស់ភាគី ជៀសវាងភាគីលើកឡើងថា តុលាការមានភាពលម្អៀង។

-ការអនុវត្តនីតិវិធីរបស់តុលាការឱ្យបានត្រឹមត្រូវ នៅក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធី តុលាការត្រូវដឹកនាំចាត់ចែងនីតិវិធីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដោយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍របស់ខ្លួន។ ហើយតុលាការក៏ត្រូវបញ្ចេញអាកប្បកិរិយា និងពាក្យសម្ដីឱ្យបានសមរម្យទៅកាន់គូភាគី ទាំងភាគីដើមចោទ និងភាគីចុងចម្លើយ ពីព្រោះថា នៅក្នុងពេលអនុវត្តនីតិវិធី ប្រសិនបើ តុលាការបង្ហាញអាកប្បកិរិយាមិនសមរម្យទៅកាន់ភាគីណាមួយ ភាគីនោះនឹងយល់ថាតុលាការមានការលម្អៀងទៅកាន់ភាគីម្ខាងទៀត ជាពិសេស ភាគីដែលយល់ថាខ្លួននឹងចាញ់ក្ដី ហើយមានចេតនាទុច្ចរិតអូសបន្លាយពេលវេលា និងយកបញ្ហានេះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុប្ដឹងមកតុលាការទោះបីជាតុលាការបានអនុវត្តនីតិវិធីត្រឹមត្រូវហើយក៏ដោយ។

ឯកសារយោង

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការដោយព្រះរាជក្រម ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣។

២. ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម នស/រកម/០៧០៦/០២១ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦។

៣. ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ ប្រកាសឲ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម នស/រកម/០៧១៤/០១៥ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤។

៤. សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលរៀបចំដោយក្រុមការងារជប៉ុន ដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០០៧។

៥. សេចក្តីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគទី១ ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹង ដែលរៀបចំដោយក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និងក្រសួងយុត្តិធម៌ឆ្នាំ២០០៨។

៦. សៀវភៅស្តីអំពី នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបរៀងដោយសាស្ត្រាចារ្យ ហ៊ី សោភា។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការក្រៅពីពន្ធ

លេខៈ ..17......(៣) រ.រ

យើង ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានឃើញមាត្រា ៦២ កថាខណ្ឌទី៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលប្រកាសអោយប្រើតាមព្រះរាជក្រម នស/រកម/០៧០៦/០២១ ចុះថ្ងៃទី០៦ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦ ។

-បានឃើញសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខៈ ២៦៩ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

-រវាងដើមចោទៈ ឈ្មោះ គាំ អាត ភេទប្រុស ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិប្រការ សង្កាត់ព្រៃស ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ។

លោក ជាមេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិឲ្យឈ្មោះ ។

-និងចុងចម្លើយៈ ឈ្មោ ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ១២៩ ផ្លូវលេខ៣១០ សង្កាត់ទួលស្វាយព្រៃទី១ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។

-កម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងៈ ប្ដឹងសុំលែងលះប្ដី។

សំអាងហេតុ

-ដើម្បីដំណើរការនីតិវិធីបណ្ដឹងទៅតាមច្បាប់ ។

-ដើមចោទពុំទាន់បានបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីដើម្បីធ្វើការកោះហៅភាគី និងសំរាប់បញ្ជូនឯកសារផ្សេងៗ ទៅតាមនីតិវិធីក្នុងបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅឡើយ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

បង្គាប់ឲ្យឈ្មោះ រ ភេទប្រុស ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិប្រការ សង្កាត់ព្រៃស ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ បង់ប្រាក់សម្រាប់បញ្ជូនឯកសារចំនួន ១០០ ០០០រ (ដប់ម៉ឺនរៀល) នៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលបានដីកាសម្រេចនេះ រយៈពេល ១៥ថ្ងៃ ជាកំណត់ដើម្បីតុលាការចាត់ការរឿងក្ដីនេះតាមច្បាប់។

បញ្ជាក់ៈ ក្នុងករណីដើមចោទមិនបានបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីទៅតុលាការ តាមការកំណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេចនេះ តុលាការនឹងសម្រេចលើកចោលពាក្យបណ្ដឹងទៅតាមច្បាប់។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី.07. ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៧

ចៅក្រម

បានទទួល

ថ្ងៃទី..13....ខែ.មីនា ឆ្នាំ២០១៧

ស្នាមមេដៃ

ណា ដាវីណាត (ជំនួយការ)

ឧបសម្ព័ន្ធទី២

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី
លេខ :
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧

ដីកាកោះ

យើង ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

អញ្ជើញឈ្មោះ ភេទប្រុស ជាភាគីដើមចោទ។

មានទីលំនៅសព្វថ្ងៃភូមិប្រការ សង្កាត់ព្រៃស ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ។

ឲ្យចូលទៅកាន់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ **បន្ទប់ "៣"** (ជាន់ទី៤) ។

នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ វេលាម៉ោង ៨:៣០ នាទី ព្រឹក។

ដើម្បី: **ចូលរួមនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ។**

ពីដំណើររឿង: **ប្ដឹងសុំទាមទារប្រាក់។**

សាមីខ្លួនត្រូវអញ្ជើញតាមដីកាកោះនេះឲ្យបានទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងរឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី.13. ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧

ចៅក្រម

13/07/17

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី
លេខ : ២៦៩
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧

ដីកាកោះ

យើង ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

អញ្ជើញឈ្មោះ ជាភាគីចុងចម្លើយ។

មានទីលំនៅសព្វថ្ងៃផ្ទះលេខ១២៩ ផ្លូវលេខ៣១០ សង្កាត់ទូលស្វាយព្រៃទី១ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ។

ឲ្យចូលទៅកាន់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ **បន្ទប់ "ព"** (ជាន់ទី៤) ។

នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ វេលាម៉ោង ៨:៣០ នាទី ព្រឹក។

ដើម្បី: ចូលរួមនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ។

ពីដំណើររឿង: ប្តឹងសុំទាមទារប្រាក់។

សាមីខ្លួនត្រូវអញ្ជើញតាមដីកាកោះនេះឲ្យបានទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងរឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី.១៧. ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧

ចៅក្រម

ភ្ជាប់មកជាមួយនូវ:
.ពាក្យបណ្តឹងរបស់ឈ្មោះ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ (ថតចម្លង១ច្បាប់)។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លិខិតអញ្ជើញ

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី
លេខ :
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧

យើង ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

អញ្ជើញលោក ជាមេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិឲ្យឈ្មោះ ។

មានការិយាល័យស្ថិតនៅផ្ទះលេខ២៧ ផ្លូវលេខ១០០៧ សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ។

ឲ្យចូលទៅកាន់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ **បន្ទប់ "ព"** (ជាន់ទី៤) ។

នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ វេលាម៉ោង ៨:៣០ នាទី ព្រឹក។

ដើម្បី: ចូលរួមនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ។

ពីដំណើររឿង: ប្តឹងសុំទាមទារប្រាក់។

សាមីខ្លួនត្រូវអញ្ជើញតាមដីកាកោះនេះឲ្យបានទាន់ពេលវេលា និងយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងរឿងខាងលើមកជាមួយផង ប្រសិនបើមាន ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី17 ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧

ចៅក្រម

[illegible]

17/07/17

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

របាយការណ៍អំពីការបញ្ជូន

ប្រអប់ខាងក្រោមត្រូវបំពេញដោយក្រឡាបញ្ជី

កាលបរិច្ឆេទផ្ញើចេញ: ថ្ងៃទី............ខែ............ឆ្នាំ២០១............
លេខសំណុំរឿង: ....ចុះថ្ងៃទី............ខែ............ឆ្នាំ២០១............
ឈ្មោះឯកសារដែលត្រូវបានបញ្ជូន: ....
....
ឈ្មោះអ្នកទទួលបន្ទុកកិច្ចការបញ្ជូន: លោក ....
អាសយដ្ឋានអ្នកទទួលបន្ទុកកិច្ចការបញ្ជូន: សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
ឈ្មោះជនដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូន: ....

ហត្ថលេខា ឬស្នាមម្រាមដៃអ្នកទទួលឯកសារជាក់ស្តែង:............

ប្រអប់ខាងក្រោមត្រូវបំពេញដោយអ្នកប្រតិបត្តិការបញ្ជូន (កញ្ញាប្រៃសណីយ៍ អាជ្ញាសាលា ឬក្រឡាបញ្ជី)

ទីកន្លែងដែលធ្វើការបញ្ជូន: 129 310	
កាលបរិច្ឆេទនៃការបញ្ជូន: ថ្ងៃទី...20... ខែ...07... ឆ្នាំ២០១...7... ម៉ោង...11h... ព្រឹក/រសៀល	
វិធីដាក់ស្នូលក្នុងការបញ្ជូន	
☐១	បានប្រគល់ជូនជនដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូនដោយផ្ទាល់ដៃ
	☐ ខ្ញុំបានផ្សព្វផ្សាយជូនជនដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូន នូវខ្លឹមសារសង្ខេបនៃឯកសារដែលបានបញ្ជូន ពីព្រោះជននោះមិនចេះអក្សរ
☑២	បានប្រគល់ឯកសារទៅឱ្យអ្នកដែលមានការយល់ដឹងសមរម្យចំពោះការទទួលឯកសារនេះ ពីព្រោះខ្ញុំមិនបានជួបអ្នកដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូនដោយផ្ទាល់នៅទីកន្លែងដែលត្រូវបញ្ជូននោះទេ
	☐ អ្នកបម្រើ ☐ អ្នកផ្សេងដែលធ្វើការនៅទីនោះ ☐ អ្នកនៅជាមួយ
	ឈ្មោះ ....
☐៣	ឯកសារត្រូវបានទុកនៅឯទីកន្លែងដែលត្រូវធ្វើការបញ្ជូន ដោយហេតុថា បុគ្គលខាងក្រោមនេះមិនព្រមទទួលការបញ្ជូនដោយគ្មានហេតុផល
	☐ ជនដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូន ☐ អ្នកបម្រើ ☐ អ្នកនៅជាមួយ ☐ អ្នកផ្សេងដែលធ្វើការនៅទីនោះ
	ឈ្មោះ ....
☑	ខ្ញុំបានបញ្ជូនឯកសារតាមនីតិវិធីខាងលើ
☐	ខ្ញុំមិនអាចធ្វើការបញ្ជូនឯកសារខាងលើនេះបានសម្រេចទេ ពីព្រោះនៅទីកន្លែងដែលត្រូវបញ្ជូន ខ្ញុំមិនបានជួបជនដែលត្រូវទទួលការបញ្ជូន ឬជនដែលមានការយល់ដឹងសមរម្យក្នុងការទទួលឯកសារ
កាលបរិច្ឆេទធ្វើរបាយការណ៍: ថ្ងៃទី...20...ខែ...07...ឆ្នាំ២០១...7...	
ឈ្មោះ និងហត្ថលេខាអ្នកធ្វើរបាយការណ៍:	

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី

លេខ: ២៦៩ ចុះថ្ងៃ

ទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៧

កំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

(តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ១១០ និង មាត្រា ១១១)

សញ្ញាណរឿងក្តី៖ ប្តឹងទាមទារប្រាក់

ឆ្នាំពីរពាន់ដប់ប្រាំពីរ ខែ កក្កដា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំមួយ វេលាម៉ោងបី និង សាមសិប នាទី ព្រឹក។

ដោយមានសមាសភាព

លោក ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

កញ្ញា ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូងរាជធានភ្នំពេញ

ដើមចោទ ៖ ឈ្មោះ ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិប្រការ សង្កាត់ ព្រៃសរ ខណ្ឌ ដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ។ (អវត្តមាន)

លោក មេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិឲ្យដើមចោទ។

ចុងចម្លើយ ៖ ឈ្មោះ លី សុខា ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅផ្ទះលេខ ១២៩ ផ្លូវ ៣១០ សង្កាត់ ទួលស្វាយព្រៃទី១ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។ (អវត្តមាន)

ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលទាមទារដោយដើមចោទ ៖

-ដើមចោទសុំឲ្យតុលាការសម្រេចចេញសាលក្រម ៖

-ឲ្យចុងម្លើយសងប្រាក់ចំនួន ៦៧៨០ ដុល្លារអាមេរិក

-ការប្រាក់ចំនួន ១៨ ភាគរយក្នុងមួយខែ

-សំណងជម្ងឺចិត្ត និងការខាតបង់ពេលវេលា សោហ៊ុយក្នុងការប្តឹងផ្តល់ចំនួន ៣០០០ ដុល្លារ

-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីជាបន្ទុករបស់ចុងចម្លើយ

-សុំអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្នលើប្រាក់ដើមចំនួន ៦៧៨០ ដុល្លារអាមេរិក

ខ្លឹមសារ និងអង្គហេតុដែលដើមចោទបានអះអាង:

លោក មេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិឲ្យដើមចោទបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ថា៖ ខ្ញុំបាទនៅតែរក្សាការទាមទារដូចក្នុងពាក្យបណ្តឹង។ ចំណុចទី១ ខ្ញុំបាទទាមទារឲ្យចុងចម្លើយសងប្រាក់ចំនួន ៦៧៨០ ដុល្លារ ដោយផ្អែកលើកិច្ចសន្យាទិញ លក់ រូបធាតុបេតុងលាយស្រេច ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ចំនួន ៨០២០ ដុល្លារ ហើយនៅថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ចុងចម្លើយឈ្មោះ បានសងប្រាក់ចំនួន ១០២០ ដុល្លារ ហើយនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ បានសងចំនួន ៥០០ ដុល្លារ បន្ទាប់មកចុងចម្លើយបានធ្វើកិច្ចសន្យាសងប្រាក់ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ដោយមានឈ្មោះ បានផ្តិតមេដៃតំណាងឲ្យឈ្មោះ លី សុខា សន្យាសងប្រាក់ដែលនៅសល់ចំនួន ៦៧៨០ ដុល្លារ នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ជាកំហិត ប៉ុន្តែចាប់ពីថ្ងៃនោះមកចុងចម្លើយមិនដែលបានសងប្រាក់តាមការសន្យាទេ។ ដូច្នេះ សុំឲ្យសម្រេចតាមការទាមទារខាងលើ។ ចំពោះភស្តុតាងខ្ញុំបាទនឹងដាក់ជូនតុលាការពេលក្រោយ។

ចំណុចវិវាទ ៖

-តើការទាមទាររបស់ដើមចោទមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់អាចឲ្យតុលាការជឿជាក់បានដែរ ឬទេ។

បញ្ឈប់កំណត់ហេតុនេះនៅវេលាម៉ោងប្រាំបួន និងសូន្យ នាទីព្រឹក នាថ្ងៃខែឆ្នាំដូចខាងលើ។

អានសេចក្តីទាំងស្រុងឲ្យគូភាគីស្តាប់ ថាត្រឹមត្រូវហើយ គូភាគីយល់ព្រមចុះហត្ថលេខា និងផ្តិតមេដៃជាមួយយើង។

មេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិដើមចោទ **ក្រឡាបញ្ជី** **ចៅក្រម**